

PARADISOS FISCALS

EN TEMPS DE GLOBALITZACIÓ ECONÒMICA I TECNOLÒGICA

Papers de l'Observatori de les Finances Ètiques

OBSERVATORI
DE LES FINANCES ÈTIQUES

PARADISOS FISCALS EN TEMPS DE GLOBALITZACIÓ ECONÒMICA I TECNOLÒGICA

ELS VINCLES AMB EL SECTOR FINANCER

Papers de l'Observatori de les Finances Ètiques

Juny 2023

Papers de l'Observatori de les Finances Ètiques – Núm. 12

Coordinat per: FETS – Finançament Ètic i Solidari

Elaboració: Plataforma per una Fiscalitat Justa, Ambiental i Solidària

Autor: Pau Mascarilla Crespi

Disseny i maquetació: Muntsa Busquets

Correcció: Montse Pallarés

Amb el suport de: Ajuntament de Barcelona

 Aquesta obra ha estat elaborada sota una llicència Creative Commons. Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 3.0 Espanya

Aquest text recull les opinions dels seus autors, i la interpretació que ells han fet de les opinions expressades per les organitzacions entrevistades en el marc de l'estudi. Aquestes opinions i interpretacions no tenen per què coincidir exactament amb la posició institucional de FETS, de l'Ajuntament de Barcelona o de les mateixes organitzacions entrevistades.

Introducció.....	4
1. EL CONCEPTE DE PARADÍS FISCAL	5
1.1. La denominació de paradís fiscal.....	5
1.2. Origen i evolució del concepte de paradís fiscal.....	6
1.3. Què és un paradís fiscal?.....	7
1.4. Les diferents llistes de paradisos fiscals.....	8
2. LA REGULACIÓ DELS PARADISOS FISCALS.....	11
2.1. La regulació dels paradisos fiscals (UE, Espanya, Catalunya).....	11
2.2. Diverses pràctiques adoptades en relació amb els paradisos fiscals: fraud, blanqueig de capitals, elusió fiscal.....	14
3. ELS EFECTES DELS PARADISOS FISCALS	17
3.1. Incidència en la recaptació.....	17
3.2. Relació amb la suficiència fiscal, l'equitat i el benestar social.....	18
3.3. La contractació pública i els paradisos fiscals.....	19
4. LA RELACIÓ DEL SISTEMA BANCARI I ASSEGUADOR AMB ELS PARADISOS FISCALS.....	23
4.1. Què sabem de les relacions amb refugis fiscals de les entitats del sistema bancari i assegurador que operen a Espanya?.....	23
4.2. Tipus d'operacions més habituals. Activitats legals, frau fiscal, activitats delictives	24
5. ALTRES SECTORS FINANCERS I TAXES.....	29
5.1. Les fintech.....	29
5.2. BEPS	31
5.3. La taxa Tobin: un primer intent de federalisme fiscal global	34
5.4. L'impost sobre transaccions financeres.....	35
5.5. L'impost espanyol sobre les transaccions financeres.....	36
6. UNA VISIÓ MUNDIAL DE LA FISCALITAT.....	37
6.1. La necessitat d'un federalisme fiscal global	37
6.2. El trilema fiscal	38
6.3. Un federalisme global per evitar l'elusió fiscal	39
7. CONCLUSIONS	41
Glossari	43
Bibliografia.....	47

INTRODUCCIÓ

Aquest treball consta de 7 capítols, on s'intenten contextualitzar els problemes fiscals que suporten els Estats.

En el primer capítol es tracta el concepte de paradís fiscal, el seu origen i les diferents llistes de paradisos fiscals segons diverses fonts. El segon capítol parla sobre la regulació dels paradisos fiscals, des de la visió europea i espanyola, entre d'altres, i les polítiques adoptades en cada territori.

El tercer capítol analitza els efectes que produeixen els paradisos fiscals i tracta temes com ara la incidència en la recaptació, la contractació pública i el benestar social. El quart capítol aborda la relació del sistema bancari i les empreses

asseguradores amb l'elusió i els paradisos fiscals. El cinquè capítol esbossa els nous reptes que, en matèria fiscal, representen l'aparició de noves tecnologies, com les *fintech* i els projectes de fiscalització i control de les transaccions financeres, tipus taxa Tobin, com un primer intent de federalisme fiscal mundial. Aquest tema i els problemes que comporta –trilema fiscal– es desenvolupen al capítol sisè.

Al capítol setè s'extreuen unes conclusions pròpies juntament amb la recerca efectuada.

Al final, s'inclouen un glossari de termes, la bibliografia i la webgrafia.

1. EL CONCEPTE DE PARADÍS FISCAL

1.1. LA DENOMINACIÓ DE PARADÍS FISCAL

Originàriament, en anglès, l'expressió que fa referència als llocs on s'aplica un règim tributari favorable a aquelles empreses i persones que no hi resideixen és *tax haven* (refugi fiscal). Els francesos van confondre la paraula *haven* (refugi) amb *heaven* (paradís), donant lloc a l'expressió francesa *paradis fiscal*. Aquesta equivocació va passar a la posteritat, i va estendre la traducció arreu del món.

L'any 1957 fou una data decisiva per a l'inici dels paradisos fiscals, amb la promulgació d'un seguit de lleis britàniques que van ajudar a l'aparició de territoris *offshore*, al no gravar amb les mateixes taxes les costes de les illes més properes a la metròpoli de les més allunyades, conegudes com a illes del Canal, i que es trobaven, igualment, sota jurisdicció britànica.¹

Alguns estats van dissenyar règims fiscals atractius per al capital estranger, implementant-los sense tenir en compte les limitacions legals i fiscals que solen imposar la majoria d'estats del planeta. Abans de la Segona Guerra Mundial, Suïssa i

Liechtenstein se situaven al capdavant d'aquestes implementacions. Per exemple, el secret bancari suís va ajudar a mantenir amagat l'or nazi obtingut fraudulentament.

Un paradís fiscal és una zona geogràfica, normalment un Estat, on el règim tributari imposa unes càrregues fiscals molt baixes, en comparació a la resta del món.

Quan es parla de paradís fiscal sembla que parlem d'una situació ideal, per això cal destacar que un paradís fiscal és una cosa negativa i que un millor terme per referir-s'hi seria refugi o cau fiscal.

Un refugi fiscal doncs és aquell lloc on s'intenta "refugiarse" o millor ocultar alguna cosa en benefici exclusiu del seu propietari, sempre en un àmbit il·legal en altres indrets o que no està previst en altres Estats, en un intent d'esquivar la legalitat.

NO HI HA CRITERIS COMPARTITS PER A DEFINIR QUE S'ENTÉN PER PARADÍS FISCAL.

1. <https://economia3.com/historia-del-nacimiento-de-los-paraisos-fiscales>. Recuperat el 17 de març de 2023.

1.2. ORIGEN I EVOLUCIÓ DEL CONCEPTE DE PARADÍS FISCAL

Avui en dia, la majoria de la gent sap què vol dir *paradís fiscal*, però certament no tothom coneix els orígens d'aquest fenomen. Des de la publicació dels famosos "Panama Papers", els paradisos fiscals s'han fet populars, aconseguint que molta gent s'hi interessi i s'indigni per l'escassa o nul·la aportació als impostos dels respectius estats a causa dels impostos evadits, i el perjudici en la quantitat i qualitat dels serveis públics que els Estats, mitjançant la recaptació, haurien d'oferir al ciutadà. A conseqüència de l'alarma social creada per l'abús dels paradisos fiscals, la UE ha intentat posar fre a aquestes pràctiques, poc regulades fins ara i, a priori, legals.

Ja fa uns milers d'anys, sembla que hi havia unes illes gregues que eren una mena de paradisos fiscals, encara que el més destacat paradís fiscal en el món antic va ser establert pels romans en el segle II aC a l'illa de Delos, a la mar Egea.² Charles Adams³ explica en el seu sobre la història dels impostos (1982) que els paradisos fiscals van jugar un paper molt important en el creixement i l'estabilitat de l'Imperi Romà. El Govern romà premiava les ciutats que li eren fidels oferint-los l'estatut de ports lliures d'impostos.

Les bases dels paradisos fiscals tal com les coneixem avui dia, és a dir, territoris on la llei fiscal permet zero o molt baixos impostos a fi d'atreure capital de l'estranger, van establir-se en el segle XIX, i el curiós és que no eren societats independents sinó grans estats, com per exemple i més concretament, els territoris de Delaware i Nova Jersey en els Estats Units.

Aquestes dues regions es caracteritzaven perquè la incorporació al mercat financer era molt accessible, i en menys de 24 hores després de la compra d'una empresa, aquesta ja podia estar en funcionament, i òbviament tenien una baixa fiscalitat d'impostos. Aquest model va ser tan exitós que va ser importat posteriorment a Europa a inicis del segle XX. Diversos cantons suïssos, particularment l'empobrit cantó de Zug, van copiar aquesta pràctica. Més tard, el triangle de Zuric-Zug-Liechtenstein va sorgir com un veritable centre de paradisos fiscals a l'Europa dels anys vint.

Finalment, el que va fer que els denominats paradisos fiscals culminessin com a eina efectiva va ser la Llei bancària Suïssa de l'any 1934, amb el secret bancari, creat bàsicament per contrarestar possibles efectes negatius de la Gran Depressió iniciada amb el Crack de 1929.

Aquesta llei establia l'absolut silenci o secret bancari atenent al secret professional. En altres paraules, absolut silenci amb relació a qualsevol compte creat a un banc suís. Absolut, en aquest sentit, significava protecció contra qualsevol govern, incloent-hi el suís.

2. https://www.bbc.com/mundo/noticias/2016/04/160408_historia_paraisos_fiscales_offshore_finde. Recuperat el 17 de març de 2023.

3. Charles Adams (1930-2013), o també anomenat l'escriptor dels impostos, fou un professor i escriptor especialitzat en dret fiscal i fiscalitat internacional. Té nombrosos llibres, però un dels més importants sens dubte és el que va publicar el 1982: *Fight, Flight, fraud: The Story of Taxation*.

1.3. QUÈ ÉS UN PARADÍS FISCAL?

Com explica Peramo (2016), malgrat que no existeix una definició consensuada a causa de la complexitat que el problema representa, el concepte de paradís fiscal bàsicament fa referència a territoris o jurisdiccions especialitzades a atraure actius dels quals els seus posseïdors no volen declarar-ne la procedència i/o tributar-los en el país d'origen. D'aquesta manera es beneficien de l'opacitat existent en aquells llocs, cosa que els permet no haver de donar informació a les hisendes públiques dels estats de procedència, i sense que sigui rellevant el possible origen lícit o il·lícit d'aquests actius.

Els paradisos fiscals són, doncs, territoris que –en un món global– posseeixen l'avantatge comparatiu del secret bancari, entesos com un lloc on els agents econòmics poden evitar impostos o mantenir altres activitats no legals. Per tant, els paradisos fiscals són aquells Estats o territoris que apliquen una pressió fiscal inferior a l'habitual (i també, sovint, una regulació financera menys estricta) i permeten a les empreses estalviar-se de pagar impostos pels beneficis generats per la seva activitat. D'aquesta manera, aconsegueixen captar importants volums de capital internacional.

Per tant, podem concloure, així com ho fa també Oxfam,⁴ que un paradís fiscal és un país o territori lliure de tributacions o amb tributacions molt baixes. Com hem dit, aquests territoris promulguen lleis per garantir el secret bancari estricte per als inversors estrangers, i també juguen un paper important ja que no imposen restriccions als fluxos de capital. Els avantatges fiscals que ofereixen i el secret bancari establert, els fa molt atractius per registrar-hi societats mercantils que, en realitat, tenen la seva activitat en un altre país.

Les característiques d'aquests territoris són bàsicament:

1. la inexistència de control de canvis;
2. la importància de l'anomenat secret bancari;
3. la baixa o fins i tot nul·la tributació sobre les rendes del capital;
4. la manca de tractats o convenis fiscals amb altres països.

En relació amb els paradisos fiscals trobem els mercats *offshore*. Un mercat *offshore* és un mercat que es caracteritza pel fet que les transaccions són realitzades només per no-residents (persones físiques o jurídiques) del país de destinació de la transacció. Això afavoreix inversions en actius no disponibles en el país d'origen canviant la jurisdicció i normativa aplicable al capital.

El naixement dels mercats *offshore* està molt relacionat amb el desenvolupament dels **euromercats**,⁵ amb l'origen de les telecomunicacions, amb el mercat interbancari i amb l'augment de la xarxa d'oficines financeres internacionals. Gràcies als sistemes de telecomunicacions avançats és possible l'intercanvi ràpid d'informació a llargues distàncies, cosa que fa que la banca internacional sigui més eficient i independent de la ubicació física. El mercat interbancari es va originar a partir dels préstecs interbancaris a Londres. A poc a poc, aquest mercat es va anar ampliant a tots els països capaços de fer préstecs interbancaris amb diferents monedes, formant així el centre *offshore*.

Cal remarcar, que cada cop més apareixen paradisos fiscals dins de la UE que poden arribar a ser més agressius des del punt de vista econòmic que els que hi ha al Carib o a Hong Kong, entre d'altres.

4. <https://www.oxfam.org/en/search?keys=tax%20haven&campaign%5B0%5D=tags%3A2413>

5. Entenem euromercat com a mercat financer en què s'intercanvien divises fora del país on s'emeten. És una font de liquiditat internacional i connecta els mercats de capitals dels diferents països. Les divises intercanviades en l'euromercat són les eurodivises.

1.4. LES DIFERENTS LLISTES DE PARADISOS FISCALS

De la mateixa manera que no hi ha una definició única de paradís fiscal, tampoc existeix un llistat únic dels països considerats paradisos fiscals (Samplon Salvador, 2007).

Segons el **FMI**⁶ (Fons Monetari Internacional), els llocs que es cataloguen com a paradisos fiscals són, a l'Àfrica: Djibouti, Libèria, Illes Maurici, i les Seychelles; a la regió d'Àsia i Pacífic: les illes Cook, Guam, Hong Kong, el Japó, Labuan –a Malàisia–, Macau, les Mariannes, les Illes Marshall, la Micronèsia, Nauru, Niue, les Filipines, Singapur, Tahití, Tailàndia, Vanuatu i Samoa Occidental; a Europa: Andorra, Campione d'Itàlia, Xipre, Dublín, Gibraltar, Guernsey, l'illa de Man, Jersey, Liechtenstein, Londres, Luxemburg, Madeira, Malta, Mònaco, els Països Baixos i Suïssa; a l'Orient Mitjà: Bahrain, Israel i Líban; i a l'Hemisferi occidental: Anguila, Antigua, Aruba, les Bahames, Barbados, Belize, les Bermudes, les Illes Verges Britàniques; les Caiman, Costa Rica, Dominica, Grenada, Montserrat, les Antilles Neerlandeses, Panamà, Puerto Rico, Saint Christopher i Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent i les Grenadines, les illes Turks i Caicos, els Estats Units, Uruguai i les Índies Occidentals.

Segons **OXFAM**,⁷ el llistat de territoris considerats paradisos fiscals són: Andorra, Anguila, Aruba, Àustria, les Bahames, Bahrain, Barbados, Bèlgica, Belize, les Bermudes, Costa Rica, Curaçao, Xipre, Dominica, Delaware, Fiji, Gibraltar, Grenada, Guam, Guernsey, les Caiman, les illes Cook, l'illa de Man, les Illes Marshall, les illes Maurici, les illes Turks, les Illes Verges Britàniques, les Illes Verges Nord-americanes, Irlanda, Jersey, Jor-

dània, Labuan, Líban, Libèria, Liechtenstein, Luxemburg, Macau, Maldives, Malta, Mònaco, Montserrat, els Països Baixos, Niue, Nauru, illes Palau, Panamà, Samoa, Saint Christopher i Nevis, Saint Martin, San Marino, Saint Vicent i les Grenadines, Saint Lucia, les Seychelles, Singapur, Suïssa, Tonga i Vanuatu. D'aquests, Oxfam destaca els que tenen les pitjors pràctiques: les Bermudes, les Caiman, els Països Baixos, Suïssa, Singapur, Irlanda, Luxemburg, Curaçao, Hong Kong, Xipre, les Bahames, Jersey, Barbados, illes Maurici i les Illes Verges Britàniques.

OXFAM Intermón també lluita per posar fi als paradisos fiscals, tenint en compte criteris establerts per organitzacions de la societat civil i institucions de referència internacional com el Fons Monetari Internacional (FMI), el Banc de Pagaments Internacionals, la Comissió Europea i l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE). Així, insisteix a actualitzar la llista negra espanyola de paradisos fiscals, perquè inclogui de manera automàtica els territoris del tipus impositiu del 0% i els de molt baixa tributació. També busca trencar amb l'opacitat de les societats *offshore* amb la creació d'un registre públic a Espanya que arribi als propietaris reals, finals i efectius de totes les societats pantalla i comptes bancaris. L'objectiu és posar fi a la fugida de beneficis empresarials a paradisos fiscals i acabar amb la infratribució de les grans empreses, amb l'aplicació d'un tipus impositiu mínim que no estigui per sota del 21%.

Els criteris que va tenir en compte la **Unió Europea** per qualificar les diferents jurisdiccions de paradisos fiscals van ser: (i) polítiques de transparència fiscal, (ii) fiscalitat justa i (iii)

6. <https://www.datosmundial.com/paraisos-fiscales.php>. Recuperat el 17 de març de 2023.

7. Revisió de la llista negra de paradisos fiscals de la UE (oxfamintermon.org). Recuperat el 20 de març de 2023.

implementació de les mesures suggerides per l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE). Els països etiquetats com a paradisos fiscals, inclosos en la "llista negra" són:⁸ Panamà, Bahrain, Barbados, Corea del Sud, Unió dels Emirats Àrabs, Grenada, Guam, les Illes Marshall, Macau, Mongòlia, Namíbia, illes Palau, Saint Lucia, Samoa, Trinitat i Tobago, Tunísia, les Bahames, les illes Turks i Caicos, i Anguilla.

La Unió Europea va emetre també una "llista ⁹gris" de 47 països o territoris que actualment no compleixen els estàndards de fiscalitat del bloc, però que s'han compromès a canviar les seves normes fiscals. Aquests 47 països o territoris que es troben a la llista "gris" són: Albània, Andorra, Armènia, Aruba, Belize, les illes Bermudes, Bòsnia i Hercegovina, Botswana, Cap Verd, les Caiman, les illes Cook, Curaçao, illes Fèroe, Fiji, Macedònia, Grenlàndia, Guernsey, Hong Kong, illa de Man, Jamaica, Jersey, Jordània, Liechtenstein, Malàisia i Labuan, Maldives, illes Maurici, Montenegro, el Marroc, Nauru, Nova Caledònia, Niue, Perú, Oman, Qatar, Saint Vincent i les Grenadines, San Marino, les Seychelles, Suïssa, Sèrbia, Swazilàndia, Taiwan, Tailàndia, Turquia, Uruguai i Vanuatu.

Cal destacar que en aquesta llista no hi són Xipre, Irlanda, Luxemburg ni els Països Baixos, tot i que Oxfam els considera paradisos fiscals ja que aplica *stricto sensu* els criteris de l'OCDE.

A **Espanya**, és a la legislació espanyola, en el Reial Decret 1080/1991,¹⁰ modificat posteriorment pel RD 116/2003, de 31

de gener, on s'especifiquen quines són les jurisdiccions *off-shore*, els països i territoris que tenen la consideració de paradisos fiscals. És un llistat que està en constant evolució i que es modifica a mesura que se signen convenis per evitar la doble imposició i els acords d'intercanvi d'informació en matèria tributària. Hi trobem:¹¹ Bahrain, Brunei, Gibraltar, Anguilla, Antigua i Barbuda, illes Bermudes, les Caiman, les illes Cook, la República Dominicana, Grenada, Fiji, Guernsey, Jersey, les illes Malvines, l'illa de Man, les Mariannes, Maurici, Montserrat, Nauru, les illes Salomó, Saint Vincent i les Grenadines, Saint Lucia, les illes Turks i Caicos, Vanuatu, les Illes Verges Britàniques, les Illes Verges Nord-americanes, Jordània, Libèria, Liechtenstein, Macau, Mònaco, Oman i les Seychelles.

Recentment,¹² en funció del nou concepte internacional de jurisdicció no cooperativa, el ministeri d'Hisenda ha limitat el nombre de territoris considerats paradisos fiscals. Ara la llista queda reduïda a 24 territoris: Anguilla, Emirat de l'Estat de Bahrain, Barbados, illes Bermudes, Dominica, Fiji, Gibraltar, Guam, Guernsey, l'illa de Man, les Caiman, les illes Malvines, les Mariannes, illes Salomó, les illes Turks i Caicos, les Illes Verges Britàniques, les Illes Verges Nord-americanes, Jersey, Samoa (règim fiscal perjudicial), Samoa Nord-Americana, les Seychelles, Trinitat i Tobago i Vanuatu. Desapareixen, entre altres, Liechtenstein i Mònaco.

8. <https://bu.com.co/es/insights/noticias/ue-emite-lista-de-paises-considerados-paraisos-fiscales>. Recuperat el 20 de març de 2023.

9. <https://www.elsaltodiario.com/paraisos-fiscales/union-europea-saca-bermudas-lista-paraisos-fiscales>. Recuperat el 20 de març de 2023.

10. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1991-18119>. Publicat el 13/07/1991. Recuperat el 20 de març de 2023.

11. Agència Tributària: Anexo IV. Jurisdicciones no cooperativas. Recuperat el 20 de març de 2023.

12. Aquests són els paradisos fiscals que ha detectat Hisenda amb la nova definició internacional ([catalunyapress.cat](https://www.catalunyapress.cat)). Recuperat el 20 de març de 2023.

2. LA REGULACIÓ DELS PARADISOS FISCALS

L'evasió o l'elusió d'impostos de les empreses i persones particulars d'altres rendes en els paradisos fiscals suposa un perjudici per al conjunt de la societat. La recollida i gestió dels impostos que duen a terme els ens públics (els ajuntaments, les comunitats autònomes o l'Estat) és el que permet oferir als ciutadans polítiques socials i de serveis públics universals, com ara l'educació i la salut, entre d'altres. Aquest objectiu és el que condueix les administracions a legislar per prevenir les evasions i els paradisos fiscals. En aquest sentit, tenen un protagonisme destacat la Unió Europea i Oxfam.

2.1. LA REGULACIÓ DELS PARADISOS FISCALS (UE, ESPANYA, CATALUNYA)

L'estratègia de la **Unió Europea** en matèria de política fiscal és la de promoure una fiscalitat senzilla, justa i eficient, així com la lluita contra el frau fiscal, l'evasió d'impostos i el blanqueig de capitals. Si bé la facultat per introduir, eliminar o ajustar impostos segueix en mans dels Estats membre, la UE pretén eliminar els obstacles fiscals de l'activitat econòmica transfronterera, lluitar contra la competència fiscal perjudicial i l'evasió d'impostos, així com fomentar una major cooperació entre administracions fiscals per garantir-ne el control i combatre el frau. D'aquí, les recomanacions específiques contra la planificació fiscal agressiva, l'evasió fiscal o l'elusió fiscal.

Cal destacar les mesures següents:

- La Directiva contra l'elusió fiscal (adoptada el 2016 i modificada el 2017), que estableix normes contra les pràctiques d'elusió fiscal que afecten directament el funcionament del mercat interior i aborda les asimetries híbrides amb tercers països.
- La Directiva sobre cooperació administrativa (DCA), introduïda el 2011 per millorar l'intercanvi d'informació fiscal, obligant els intermediaris (com ara assessors, advocats i entitats financeres) a informar a les autoritats fiscals de determinats acords fiscals i d'ingressos generats, i que

s'ha modificat en diverses ocasions. La darrera, el 22 de març de 2021, anomenada DCA 7. Hi ha la proposta d'una nova revisió per abordar l'intercanvi d'informació sobre cripto-actius i diners electrònics.

- El 15 de juliol de 2020, la Comissió va adoptar un paquet fiscal per a una fiscalitat justa i senzilla de les empreses. El 18 de maig de 2021, la Comissió va seguir amb aquest aspecte, presentant una proposta d'imposició sobre les societats a llarg termini amb un codi normatiu comú en matèria fiscal i que faciliti una assignació més justa dels drets d'imposició entre els Estats membre.
- Des de l'1 de gener de 2018 (amb una nova proposta legislativa de juliol de 2021) són vigents unes normes que obliguen els Estats membre a permetre l'accés de les autoritats tributàries a les dades recollides de les societats, empreses, fideïcomisos i altres entitats, a fi de combatre el blanqueig de capitals. L'objectiu és impedir l'ús del sistema financer europeu per al blanqueig de capitals i per

LES REGULACIONS VIGENTS NO IMPEDEIXEN QUE LES GRANS EMPRESES I FORTUNES ES BENEFICIÏN DELS PARADISOS FISCALS

al finançament del terrorisme i implementar eines per poder reaccionar en cas d'evasió i elusió fiscals.

Pel que fa a l'**Estat espanyol**, destaquen la Llei 36/2006, de 29 de novembre, de mesures per a la prevenció del frau fiscal; i la Llei 11/2021, de 9 de juliol, de mesures de prevenció i lluita contra el frau fiscal.

La Llei 36/2006, de 29 de novembre, de mesures per a la prevenció del frau fiscal (BOE 30-11-2006), revisada i vigent des de l'11 de juliol de 2021, introdueix un seguit de pràctiques per prevenir el frau fiscal, com ara: a) mesures antiparadís i antifrau en l'àmbit internacional i de grups de societats; b) mesures contra el frau en l'IVA i en l'estimació objectiva; c) mesures contra el frau immobiliari; d) enduriment dels aspectes procedimentals previs a l'inici del procés penal per delictes fiscals.

La Llei 11/2021, de 9 de juliol, de mesures de prevenció i lluita contra el frau fiscal, estableix normes contra les pràctiques d'elusió fiscal que incideixen directament en el funcionament del mercat interior, de modificació de diverses normes tributàries i en matèria de regulació del joc. Aquestes modificacions en diverses normes tenen una finalitat doble. D'una banda, incorporar el Dret de la Unió Europea en l'ordenament intern en l'àmbit de les pràctiques d'elusió fiscal i, de l'altra, introduir en la regulació canvis dirigits a establir uns paràmetres de justícia tributària i facilitar les actuacions que tendeixen a prevenir i lluitar contra el frau reforçant el control tributari. Aquesta llei permet adaptar les eines per combatre els comportaments fraudulents associats a les noves tecnologies, en la línia de les polítiques que duen a terme altres països veïns. També reforça els instruments per perseguir l'elusió que realitzen les grans multinacionals a través de la planificació fiscal abusiva. Concretament:

- a. Limitar el pagament en efectiu per a determinades operacions econòmiques en què intervé un professional o empresari (en lloc de 2.500 euros, com fins ara, 1.000 euros). En el cas de particulars amb domicili fiscal fora d'Espanya, es limita a pagar l'efectiu: de 15.000 a 10.000 euros.
- b. La prohibició per llei de les amnisties fiscals, evitant que hi hagi greuges comparatius amb la majoria dels contribuents que compleixen amb les seves obligacions tributàries.
- c. Es redueix d'un milió a 600.000 euros el deute màxim amb Hisenda que comporta el fet d'aparèixer al llistat de deutors. A més, s'inclou en aquest llistat de deutors els responsables solidaris.
- d. La llei actualitza i amplia el concepte de paradisos fiscals, que ara s'anomenen "**jurisdiccions no cooperatives**", terme usat en l'àmbit internacional.
- e. El llistat de paradisos fiscals ha d'actualitzar-se periòdicament.
- f. Pel que fa a les noves tecnologies i a fi d'evitar-ne el frau, es prohibeix la producció, tinença o comercialització de l'anomenat "software de doble ús", on s'usen programes informàtics que permeten manipular la comptabilitat i que poden ser usats per empreses infractores per ocultar part de la seva activitat.
- g. Aquesta llei també reforça el control fiscal sobre el mercat de cripto-divises, establint noves obligacions d'informació sobre la tinença i operacions amb monedes virtuals.
- h. Pel que fa als béns immobles, el valor de referència¹³ del cadastre esdevé la base imposable dels tributs patrimo-

13. En vigència des de l'1 de gener de 2022. Cal recordar que el valor de referència és diferent del valor cadastral, i per tant aquesta norma no afecta els impostos que usen el valor cadastral com a base imposable (com l'IRPF, l'IBI o l'Impost sobre l'Increment del Valor dels Terrenys de Naturalesa Urbana).

nials, és a dir, l'Impost de Transmissions Patrimonials i Actes Jurídics Documentats i l'Impost de Successions i Donacions. Aquest valor de referència no pot superar el valor de mercat, per la qual cosa s'usen factors de minorració en la seva determinació¹⁴ a fi que el seu ús com a base imposable no impliqui un augment de la tributació.

- i. Inclou també la transposició de la Directiva Europea contra l'elusió fiscal (ATAD) 2016/1164, del Consell, de 12 de juliol de 2016, en què s'estableixen normes contra aquestes pràctiques que incideixen en el mercat interior. D'aquesta manera, l'Estat espanyol incorpora a la legislació els àmbits de la directiva concernents a la Transparència Fiscal Internacional i a la imposició de sortida (*Exit Tax*). Així, es persegueix reforçar la tributació a l'Estat espanyol de rendes que es localitzaven en territoris de baixa fiscalitat. També, es pretén assegurar que les empreses que es traslladen a un altre país, no deixin de tributar per bases imposables que legalment han de gravar a l'Estat espanyol.
- j. La norma alleugereix el volum de possibles litigis amb els contribuents i fomenta el pagament voluntari, amb reduccions aplicables a les sancions tributàries i en el règim de recàrrecs per simplificar el pagament.
- k. Control dels operadors del joc, que hauran de col·laborar en la lluita contra el frau en aquesta activitat. També s'habiliten mecanismes per lluitar contra la manipulació de les competicions esportives i combatre el frau que pot produir-se en les apostes esportives.

- l. Les SOCIMI (Societats Cotitzades d'Inversió Immobiliària) tributen el 15% pels seus beneficis no distribuïts.
- m. Es reforça el control de les SICAV (Societats d'Inversió de Capital Variable) mitjançant un requisit d'inversió mínima de 2.500 euros, o de 12.500 en el cas d'una societat per compartiments i ser, com a mínim, 100 persones físiques o jurídiques sòcies.
- n. En el supòsit que calgui fer una inspecció tributària en el domicili d'un contribuent, l'Agència Tributària haurà d'obtenir-ne el consentiment sigui de l'obligat tributari o bé una autorització judicial. La sol·licitud de l'autorització judicial per entrar en un domicili haurà d'estar justificada i incloure la seva finalitat, necessitat i proporcionalitat.
- o. Es manté el tractament fiscal a les herències transmeses en vida, els anomenats "pactes successoris", en aquells béns que siguin venuts a partir dels cinc anys posteriors a aquesta transmissió.

Ateses les conseqüències negatives que comporten el frau i l'evasió fiscal, **el Govern de Catalunya** va concretar un pla de prevenció i reducció del frau de caràcter plurianual que tenia en compte les necessitats de l'Administració Tributària i la implantació efectiva de mesures a desenvolupar en un horitzó de planificació estratègica de quatre anys. Així, actualment és vigent el Pla de prevenció i reducció del frau fiscal i de foment de les bones pràctiques tributàries 2019-2022, que es configura d'acord amb les línies programàtiques del primer Pla de prevenció i reducció fiscal que va estar vigent i operatiu durant els exercicis 2015-2018.

14. Factors de qualitat constructiva, antiguitat, estat de conservació... calculats amb tècniques justes i transparents que fixa el cadastre mitjançant un garantista procediment administratiu.

El pla de prevenció i reducció del frau fiscal i de foment de les bones pràctiques tributàries pel període 2019-2022 de l'Agència Tributària de Catalunya compta amb 75 mesures, de les quals 23 són totalment innovadores. El conjunt de mesures està orientat a la prevenció del frau (37 mesures); al control, la detecció i la correcció (22 mesures); a la implicació social en la prevenció i reducció (7 mesures); i a l'organització i l'enfortiment de l'Administració Tributària (9 mesures).

Aquests plans tenen la voluntat d'avançar en la prevenció i la reducció del frau fiscal, i els principis de transparència i rendiment de comptes. Són instruments útils en el foment de les bones pràctiques tributàries i en la detecció i correcció de determinades conductes fraudulentas, creant alhora un marc de transparència i confiança vers els contribuents.

2.2. DIVERSES PRÀCTIQUES ADOPTADES EN RELACIÓ AMB ELS PARADISOS FISCALS: FRAU, BLANQUEIG DE CAPITALS, ELUSIÓ FISCAL...

Els paradisos fiscals porten associats fets com l'elusió i l'evasió fiscal i la fuga de capitals a causa de l'existència de centres financers *offshore*, el blanqueig de capitals i, fins i tot, la competència deslleial.

L'**elusió fiscal** no és il·legal i consisteix a reduir de forma important la factura fiscal d'empreses i particulars aprofitant els buits legals en el dret internacional i la falta de cooperació entre les administracions fiscals d'alguns països o la falta de regulació. Això és freqüent en el cas de persones famoses que creen societats per no tributar en origen i reconduir les seves rendes. Es troben casos entre cantants, artistes i esportistes d'elit.

L'**evasió fiscal** sí que es considera una activitat il·legal, ja que consisteix a no pagar algun impost de forma voluntària i conscient. D'aquesta manera es busca rebaixar la factura fiscal de forma il·lícita ocultant els ingressos que s'han obtingut o incrementant de forma exagerada les despeses deduïbles. Aquesta actuació l'acostumen a posar en pràctica les grans multinacionals, fruit d'una planificació fiscal agressiva, intentant que les seves filials hagin de tributar per un benefici més baix del real o que, fins i tot, entrin en pèrdues. Això s'aconsegueix traslladant una sèrie de costos fixos i de despeses de l'empresa matriu a la filial per possibles serveis prestats, i així poden reduir dràsticament el seu benefici desplaçant-lo a l'empresa matriu, la qual acostuma a estar situada en un territori de baixa o nul·la tributació.

Els **Centres Financers OffShore**, en anglès: *Offshore Financial Centers* (OFC), són empreses que es creen en centres financers, és a dir, països de baixa o nul·la tributació i amb poca transparència, per persones no residents. Aquestes societats

no acostumen a dur a terme cap activitat econòmica en aquell territori i, no obstant això, gaudeixen de privilegis fiscals i legals. *Offshore* significa literalment “fora de la costa” perquè sovint es troben en illes independents que funcionen com a paradisos fiscals. Aquestes societats també s’anomenen “societats deslocalitzades” perquè habitualment no tenen una activitat mercantil real, ja que principalment s’utilitzen per desviar fons i evitar pagar impostos. Són exemple d’OFC les Illes Verges Britàniques, les Bahames, les Seychelles i Panamà. Aquest tipus de societats es caracteritzen per: a) poder-se constituir només en 48 hores i amb una baixa quantitat de diners, b) no necessitar gairebé requisits formals a l’hora de realitzar els tràmits, i c) garantir la màxima confidencialitat. Aquestes societats acostumen a no dur a terme cap activitat econòmica i han de complir certes condicions:

- Els directors de la societat no poden tenir el seu domicili en el país de la seu social.
- L’empresa no pot exercir la seva activitat comercial dins d’aquell territori.
- La societat no pot utilitzar mà d’obra local.

Els tipus de societats que normalment es constitueixen en un paradís fiscal són les següents: a) **Societats Patrimonials**. Es constitueixen a través de la transferència de la titularitat del patrimoni del particular a l’entitat. b) **Societats Holding**. No

tenen activitat per elles mateixes, la seva funció rau en la gestió i tinença de participacions de societats estrangeres. c) **Societats Rent a Star**. L’ús més freqüent d’aquest tipus de societats és el que fan els artistes o esportistes famosos, com per exemple Shakira o Cristiano Ronaldo. D’aquesta manera els ingressos que obtenen els poden transferir a la seva societat. d) **Societats Trading o de comerç internacional**. Es dediquen a l’activitat de compra-venda internacional de mercaderies o altre tipus de béns (fins i tot immobles) o un valor subjacent en un mercat financer. Si per a la societat no és necessària la presència física en el país on opera per executar l’activitat, té molta facilitat per deslocalitzar-se.

El **blanqueig de capitals** consisteix a “legalitzar” diners que provenen d’una activitat delictiva, com el narcotràfic, el terrorisme o el crim organitzat, i integrar aquests diners “bruts” en el sistema financer dissimulant-ne l’origen, i fent veure que provenen d’una activitat lícita.

La **competència deslleial** rau en el fet que hi ha empreses que s’estalvien de pagar impostos aprofitant-se del secret financer, i això suposa fer la competència deslleial a les empreses que actuen de forma lícita fent front al pagament dels seus impostos. Aquesta pràctica l’acostumen a dur a terme multinacionals per la facilitat que els suposa operar en diversos territoris.

3. ELS EFECTES DELS PARADISOS FISCALS

El sector públic espanyol mostra una baixa capacitat redistributiva de la riquesa en comparació amb altres Estats de la UE. Des de 2013 és el país amb menor nivell de redistribució, molt per sota de la mitjana comunitària.¹⁵

La consolidació política de models neoliberals ha accelerat els processos de liberalització en la mobilitat de capitals, eliminant quasi la totalitat de les barreres a la seva circulació i fomentant la competència entre països per aconseguir atreure'ls. Això ha suposat la pèrdua progressiva de control i d'informació sobre els capitals per part dels Estats, fet que ha permès els agents financers ocultar-los a la hisenda pública, evitant d'aquesta manera, o bé que es descobreixi l'existència d'una activitat il·legal, o bé que es gravin els rendiments o el patrimoni provinents d'una activitat legal (Peramo, 2016).

Per a l'OCDE, els territoris considerats paradisos fiscals constitueixen una situació inacceptable per a l'ordre internacional, no només per les facilitats que suposen a l'evasió tributària, sinó perquè són centres delictius vinculats al rentat de diners i perquè faciliten la inestabilitat financera internacional, atesa la falta de controls sobre els fluxos de capital que entren i surten d'aquests.

3.1. INCIDÈNCIA EN LA RECAPTACIÓ

Com ja s'ha dit, els impostos són la quantitat de diners que els ciutadans estan obligats, per llei, a pagar perquè l'Estat i la resta d'administracions públiques disposin dels recursos suficients amb què finançar les despeses públiques. L'article 133 de la Constitució espanyola diu: "La potestat originària per establir els tributs correspon exclusivament a l'Estat, mitjançant llei. Les comunitats autònomes i les corporacions locals podran establir i exigir tributs, d'acord amb la Constitució i les lleis".

Així doncs, les normes fiscals formen part del conjunt de normes socials que un individu adult ha de complir en una societat democràtica. Un ciutadà que viu en aquest model social hauria de complir correctament els requeriments que el sistema fiscal li exigeix sense esperar la pressió coactiva de l'Administració. Les responsabilitats fiscals haurien de formar part del conjunt de valors que tot ciutadà ha d'assumir, respectar i defensar. L'incompliment fiscal, és a dir, el frau fiscal, perjudica tots els ciutadans, especialment els que assumeixen les responsabilitats ciutadanes i compleixen correctament les seves obligacions tributàries. El **frau fiscal** és un fenomen complex basat en una mentalitat de drets adquirits sense cap contrapartida des del vessant de les responsabilitats. És, en definitiva, un problema de socialització inadequada en els valors ètics de justícia i solidaritat.

15. El fraude fiscal genera desigualdad. Naturaleza y efectos sobre la desigualdad del fraude en el IRPF: https://elobservatoriosocial.fundacionlacaixa.org/documents/22890/548693/Desigualdad+y+pacto+social_ES_Julio2022.pdf/a641e5f2-6789-c143-0466-552df29ec0c1?t=1657627443892. Recuperat el 20 de març de 2023.

El **compliment fiscal** no s'esgota en el correcte compliment de les obligacions tributàries. El terme fiscal inclou els dos vessants del pressupost públic: el dels ingressos i el de les despeses públiques. Per això, també per la via de la despesa pública, pot haver-hi frau, que és el que es comet quan s'abusa dels béns i serveis públics, quan aquests s'utilitzen malament o es fan malbé o quan el capital públic es deriva a beneficis particulars (corrupció). Aquesta falta de respecte al que és públic, pagat amb l'esforç col·lectiu i posat a disposició de tots per al benefici comú, és també un problema de ciutadania. Suposa tant una injustícia com una mostra d'insolidaritat.

Reduir les desigualtats socials i avançar en la redistribució de la riquesa es fa mitjançant l'aplicació d'una política fiscal progressiva pel que fa als impostos: qui té més, paga més; i també i alhora, en la despesa pública, que ajuda les persones amb menys ingressos.

Per a l'any 2017, Artola et al. (2021) van xifrar el patrimoni a l'exterior no declarat a l'Estat espanyol en 182.666 milions d'euros (el 75% del patrimoni total dels espanyols a l'exterior). Una estimació conservadora del rendiment generat per aquesta riquesa oculta el situaria en un 2,5% (això és el suggerit per l'estudi de Johannesen et al. [2018], amb dades de regularitzacions fiscals als Estats Units), cosa que es tradueix en 4.570 milions d'euros.

Per fer-se una idea d'aquest volum, n'hi ha prou d'assenyalar que aquesta xifra correspon al 30% de les rendes financeres positives declarades totals, i fins a un 61% de les declarades per l'1% més ric.¹⁶

3.2. RELACIÓ AMB LA SUFICIÈNCIA FISCAL, L'EQUITAT I EL BENESTAR SOCIAL

Els impostos fan possible el finançament de les necessitats comunes, és a dir, és el "preu" que es paga pels béns i serveis públics. A més, els impostos permeten que hi hagi una igualtat de renda i riquesa més gran entre els ciutadans. Això és el que es coneix com a funció redistributiva dels impostos.

L'article 31 de la Constitució espanyola diu que: "Tots contribuiran al manteniment de les despeses públiques d'acord amb la seva capacitat econòmica mitjançant un sistema tributari just inspirat en els principis d'igualtat i progressivitat que, en cap cas, no tindrà abast confiscatori".

Aquest article indica que les aportacions que els ciutadans i les empreses han de fer per contribuir al pagament de les despeses públiques s'han de regir per un principi de capacitat econòmica. Per això, encara que tots els ciutadans han de contribuir-hi (principi de generalitat), no sempre ho fan en la mateixa proporció perquè no tots disposen dels mateixos recursos econòmics. El principi d'igualtat determina que els ciutadans amb igual capacitat econòmica han de pagar la mateixa quantitat d'impostos i que els ciutadans amb diferent capacitat econòmica han de pagar una quantitat d'impostos diferent. Així, la Constitució determina que, en el sistema tributari espanyol, els qui tinguin més diners hauran d'aportar més euros al fons comú per

**ESPANYA
ÉS UN DELS
PAÏSOS EUROPEUS
AMB UN SISTEMA
D'IMPOSTOS
I PRESTACIONS
AMB UNA MENOR
CAPACITAT
REDISTRIBUTIVA.**

16. <https://gabriel-zucman.eu/offshore/>. Recuperat el 20 de març de 2023. "La riqueza de los hogares españoles en territorio Offshore supone aproximadamente un 11,1% del PIB. Por encima del promedio mundial (9,8% del PIB)".

al pagament dels béns i serveis públics (principi de progressivitat). Tot i que amb certs límits, perquè la Constitució també exigeix que el sistema tributari no porti l'aplicació del principi de progressivitat tan lluny que, mitjançant els impostos, pugui amenaçar la capacitat econòmica dels contribuents (abast confiscatori).

Per tant, el sistema tributari espanyol està inspirat en el principi de progressivitat, i per això, es diu que els impostos compleixen una funció redistributiva. Així, tots els ciutadans tenen dret a beneficiar-se de la mateixa manera dels béns i serveis públics (per exemple, les autovies), independentment que hagin pagat més o menys impostos pel fet de tenir més o menys capacitat econòmica. I fins i tot, en determinats casos (per exemple, serveis socials, assegurança de desocupació) solament poden beneficiar-se d'aquestes prestacions públiques els ciutadans amb una capacitat econòmica menor. Per això, es diu que la despesa pública compleix també una funció redistributiva. Hi ha, per tant, una transferència de recursos dels qui tenen més capacitat econòmica als qui en tenen menys.

Des d'aquest punt de vista, el pagament dels impostos té un sentit ètic molt més ampli que el simple acatament d'una obligació legal. No es tracta, per tant, d'un mer intercanvi de béns i serveis comprats a l'Estat al preu del pagament dels impostos. Es tracta d'aconseguir la igualtat d'oportunitats per al ple exercici dels drets polítics, econòmics i socials per part de tots els ciutadans. Amb els impostos, en definitiva, es contribueix a fer realitat els principis de justícia i equitat mitjançant les aportacions solidàries que l'Estat exigeix a tots els ciutadans.

3.3. LA CONTRACTACIÓ PÚBLICA I ELS PARADISOS FISCALS

El sector públic (Estat, governs autonòmics, diputacions, ajuntaments i altres organismes públics) és un dels principals contractants del sector privat. Els serveis i productes que no pot proveir directament, com l'obra pública, la neteja, l'enllumenat o el transport i que ha de contractar al sector privat tenen un pes aproximat del 18,5% del PIB a l'Estat espanyol i representen, per tant, una porció de negoci al qual el sector privat no vol renunciar.

L'any 2014, Oxfam Intermón i altres organitzacions aliades, van promoure a Catalunya la iniciativa "**Zones Lliures de Paradisos Fiscals (ZLPF)**" amb l'objectiu de generalitzar que l'Administració Pública introduís en la seva política de contractació criteris ètics i de responsabilitat social i ho fes en les seves convocatòries de licitació pública. La finalitat era evitar l'evasió i elusió fiscal de les empreses licitadores i d'incentivar les empreses que paguen els seus impostos en el país en què generen els beneficis, complint amb els seus deures i en pro de tota la ciutadania. La seva campanya es va centrar primerament en els 64 municipis de Catalunya de més de 20.000 habitants, ja que representen el 71% de la població del país. Ben aviat, 21 municipis catalans, també Barcelona, van aprovar als seus Plens declarar-se ZLPF i gairebé tots ho van fer mitjançant una moció proposada des d'Oxfam Intermón. Ara com ara, ja en són 29, els municipis catalans declarats ZLPF mitjançant l'aprovació d'una moció al seu Ple o per decret d'alcaldia. Entre ells, els 8 amb major nombre d'habitants: Barcelona, l'Hospitalet de Llobregat, Terrassa, Badalona, Sabadell, Lleida, Tarragona i Mataró. Poblacions com ara Girona, Sant Cugat del Vallès, Manresa i Vilanova i la Geltrú també han aprovat mocions relatives a la campanya.

El maig de 2015, la Plataforma per una **fiscalitat justa, ambiental i solidària**¹⁷ va presentar 45 propostes de fiscalitat municipal, amb la finalitat d'aconseguir que els ajuntaments, entesos com l'Administració Pública més propera al ciutadà, refusessin la contractació d'empreses privades amb seus a paradisos fiscals, en la línia d'altres ciutats europees.

El juny de 2015, el Parlament de Catalunya va aprovar la Moció 223/X sobre les externalitzacions, els subcontractes i les privatitzacions dels serveis públics. En el punt K) diu textualment: "Estudiar, detectar i activar els mecanismes necessaris per a prohibir la contractació d'empreses privades per a prestar serveis públics que tinguin la seu social en paradisos fiscals (...)".

El 16 de desembre de 2015, el Parlament Europeu va publicar una resolució amb unes recomanacions destinades a la Comissió per tal que s'incrementés la transparència, coordinació i convergència en les polítiques de tributació de les societats a la UE (2015/2012 [INL]). Aquestes recomanacions són fruit de l'informe anual sobre la fiscalitat de 2014, en la que el Parlament Europeu ja sol·licitava *la introducció de sancions estrictes per prevenir que les empreses violin o esquivin les normes fiscals denegant a les empreses fraudulentas o a les empreses situades en paradisos fiscals o països que distorsionen la competència amb condicions fiscals favorables la concessió de fons de la Unió i l'accés a ajudes estatals o a la contractació pública*. En aquest informe també s'instava als *Estats membre a què recuperessin tota mena d'ajudes públiques concedides a les empreses*

quan aquestes estiguessin implicades en una infracció de les normes fiscals de la Unió.

El 19 de maig de 2016, l'Ajuntament de Barcelona va aprovar, per decret d'alcaldia, incorporar una clàusula contractual de caràcter essencial en tots els contractes públics municipals a fi que les empreses licitadores es comprometessin a no realitzar operacions financeres en paradisos fiscals, segons el llistat de la UE.

El desembre de 2017, més de 60 municipis de l'Estat espanyol van declarar-se Zones Lliures de Paradisos Fiscals, compromentent-se d'aquesta manera a promoure contractacions públiques amb aquelles empreses licitadores que no executessin operacions en paradisos fiscals ni realitzessin pràctiques fiscals nocives. Per a facilitar l'assoliment d'aquesta campanya Oxfam Intermón va publicar el 2017 la *Guia Pràctica para impulsar una contratación pública libre de paraísos fiscales* (de Jesús Rodríguez Márquez i Santiago Lesmes Zabalegui), en la que es detalla el procediment per a una correcta aplicació d'aquesta clàusula en el procés d'adjudicació i execució d'un contracte públic. Aquesta guia pretén resoldre les dificultats que sovint han expressat els representants municipals per esdevenir realment ZLRF. Aquestes dificultats són bàsicament dues: a) la verificació de la documentació que les empreses presenten als concursos de licitació i b) la manca d'una definició clara de quins territoris han de ser considerats paradisos fiscals, des de les instàncies estatals i europees. Optar per una clàusula que, de manera genèrica, demani a les

17. La Plataforma per una fiscalitat justa, ambiental i solidària neix el 2011 davant la preocupació de l'evolució del sistema fiscal cap a un model regressiu i injust, que fa que l'estat del benestar i el funcionament general dels governs estigui bàsicament sostingut per les rendes salarials i no les del capital. La plataforma denuncia que les rendes altes i del capital (grans patrimonis, grans herències, dividendes, etc.) gaudeixen any rere any d'unes millors condicions fiscals perquè: a) no han de pagar impostos (cas de l'eliminació de l'impost de patrimoni i la quasi eliminació de l'impost de successions); b) la càrrega impositiva és molt menor (cas de les SICAV o les ETVE); c) fan ús dels paradisos fiscals i d'altres instruments per evadir impostos; i d) cometen frau fiscal i no paguen els seus impostos. Està formada per un col·lectiu de persones individuals i un conjunt d'entitats que hi donen suport, com ara: AICEC-ADICAE, ATTAC Acordem, CCOO de Catalunya, CONFAVC, Cristianisme i Justícia-Fundació Lluís Espinal, CUS, ECAS, Ecologistes en Acció, Economistes en Acció (grup d'Economia Social del Col·legi d'Economistes), FETS, Associació FIARE, GESTHA Catalunya, MLP, OCUC, Oxfam Intermón, PTP, UCC i UGT de Catalunya.

empreses licitadores la signatura d'un compromís de no operar en paradisos fiscals, s'ha demostrat poc o gens operatiu. A banda, l'efecte dissuasiu que pugui tenir en primera instància, deixar en mans de l'Administració Pública, del mateix Ajuntament, la demostració de la veracitat o d'aquest compromís, permet, sobretot a les grans empreses amb consultories fiscals potents i en absència de sentències judicials ni resolucions concretes, signar-los sense por a sancions i/o a veure rescindits els seus contractes per falsedat documental.

Aquesta guia pràctica proposa incloure una clàusula, com a condició especial d'adjudicació, vinculada amb la prescripció objecte del contracte, que obliga al pagament de les rendes d'aquest a l'Estat espanyol. És l'empresa licitadora qui es compromet a lliurar a l'Ajuntament, prèvia autorització de l'Agència Tributària, els models 231 i 232 de la seva declaració (*country by country report*) restant, per tant, obligada a demostrar on tributa els guanys obtinguts.

Concretament, aquesta clàusula es contempla en la Llei espanyola 9/2017, de 8 de novembre, de Contractes del Sector Públic. En aquesta llei, en la disposició addicional 50, el Govern es compromet a actualitzar el llistat de països i territoris que tinguin la qualificació de paradís fiscal, a fi de prevenir el frau fiscal, i estableix també el marc jurídic i legal en què qualsevol iniciativa, com la que proposa la campanya ZLPF, ha d'encabir-se.

Mentre no hi hagi canvis substancials en la legislació, la guia pràctica, amb el recorregut i les clàusules que proposa per aconseguir que els municipis no contractin empreses evasores, és, encara, perfectament vàlida. Cal ser conscients, però de les seves limitacions, ja que ni afecta a tots els contractes, ni a totes les empreses i no deixa de ser una manera indirecta i incompleta de lluitar contra els paradisos fiscals en centrar-se en els beneficis obtinguts d'un contracte en concret, i no en tota l'activitat de l'empresa licitadora i/o les seves filials.

4. LA RELACIÓ DEL SISTEMA BANCARI I ASSEGUADOR AMB ELS PARADISOS FISCALS

4.1. QUÈ SABEM DE LES RELACIONS AMB REFUGIS FISCALS DE LES ENTITATS DEL SISTEMA BANCARI I ASSEGUADOR QUE OPEREN A ESPANYA?

Els grans bancs europeus¹⁸ registren el 14% dels seus beneficis en paradisos fiscals. Uns vint mil milions d'euros dels grans bancs europeus es troben registrats en paradisos fiscals. En el cas de la banca espanyola, el BBVA en registra un 1,9%, el Banc Santander un 1,3% i el Banc Sabadell registra un 0%. Sí que és cert que el Banc Sabadell està dintre de territoris amb estatuts singulars d'imposició i règims fiscals preferencials o de privilegi en els quals la tributació real i l'opacitat fiscal és similar a la dels anomenats paradisos fiscals, en concret compta amb set filials en aquests territoris.

Així, l'any 2021 el Banco Santander tenia 192 filials operatives *offshore*, 32 el BBVA, 6 el Banc Sabadell i 3 CaixaBank (segons l'Informe d'Oxfam Intermón sobre l'IBEX, 2022).

Tant el Santander com el BBVA tenen una rendibilitat bancària molt alta, gràcies al fet que la rendibilitat dels empleats bancaris en els paradisos fiscals és anormalment alta: 238.000 € per empleat, en comparació amb uns 65.000 € als països que no són paradisos fiscals, això a pesar que el percentatge de personal ocupat en aquests territoris és només del 4%. És a dir, que cada empleat de la banca en un paradís fiscal és quatre vegades més rendible que un empleat en qualsevol altre lloc que no sigui un paradís fiscal.

Això suggereix que els guanys que es registren en els paradisos fiscals provenen en realitat d'altres llocs, en els quals es duu a terme la producció de serveis. Per tant, els bancs

traslladen o registren els beneficis a països amb impostos nuls o baixos per evitar els impostos, i es veu especialment quan al voltant del 25% dels beneficis obtinguts pels bancs europeus de la mostra es registren en països amb un tipus impositiu efectiu inferior al 15%.

Destaquem que CaixaBank no apareix a causa de la limitada informació del seu informe. Aquesta opacitat en la informació ens pot fer suposar que duu a terme polítiques semblants als altres bancs espanyols.

A Catalunya, la majoria de les grans empreses estan implicades en males pràctiques fiscals que perjudiquen l'Administració Pública i la ciutadania, tot perdent milions d'ingressos. Per ser precisos, més de 200 empreses catalanes disposen de filials a l'estranger, també en paradisos fiscals, com ara els casos del Banc Sabadell –amb la filial Sabadell International Equiti Limited localitzada a les Caiman, dependents del Regne Unit–; i de Naturgy que també compta amb una filial –anomenada Eco-Eléctrica Holding Limited– i també situada a les Caiman. L'em-

LES ENTITATS BANCÀRIES I LES ASSEGUADORES DISPOSEN DE FILIALS EN PAÏSOS DE FISCALITAT NUL·LA O REDUÏDA TOT I EL CONTROL DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES.

18. Evasión fiscal | Banco Santander y BBVA han doblado su presencia en paraísos fiscales entre 2018 y 2020. El Salto - Edición General (elsaltodiario.com). Recuperat el 22 de març de 2023.

presa Repsol disposa d'un total de 47 filials en països on la tributació fiscal és molt més baixa, i fins i tot Caixabanc té una filial a Hong Kong, tot i que és accionista de referència de les principals empreses catalanes, on tenen a disposició filials a l'estranger.

Actualment, Espanya es troba entre els cinc països de la UE en què més diners es perden a causa d'aquestes activitats. S'estima que el 70% d'aquestes pèrdues és a càrrec de grans empreses. Bàsicament, on es perd més diners és amb l'import de societats, amb el que també hi perden molts diners França, Itàlia i Alemanya. Aproximadament uns 5.600 milions d'euros "s'esfumen" d'Espanya a diversos països europeus, dels quals uns 1.700 milions van a parar als Països Baixos, 1.500 milions a Luxemburg, 1.400 a Irlanda i 1.000 a Suïssa.

4.2. TIPUS D'OPERACIONS MÉS HABITUALS. ACTIVITATS LEGALS, FRAU FISCAL, ACTIVITATS DELICTIVES

Hi ha pràctiques totalment legals –que podríem qualificar d'èticament reprovable– per part de les entitats financeres. El Centre d'Estudis per la Pau JM Delàs, SETEM, RETS, Justícia i Pau i l'Observatori del Deute en la Globalització (ODG) a qui al llarg de l'any 2017 es van adherir nous membres, com ara FETS–Finançament Ètic i Solidari i el col·lectiu antimilitarista AA-MOC són els promotors de la Campanya Banca Armada.¹⁹ El seu objectiu és denunciar públicament les institucions bancàries que financen la indústria militar, amb el propòsit d'aconseguir una base social sensibilitzada i exigir unes polítiques ètiques i responsables en els àmbits polític, social i mediambiental. Dels seus informes es desprèn que, per exemple, el BBVA és l'entitat bancària que més inverteix i finança la indústria de l'armament, amb un import de 2.757.063.000,11 € entre 2011 i 2016. El 2021, el Banco Santander va emetre 3.296 milions de crèdits a la indústria armamentista, 191 milions el Banc Sabadell i 141 milions Caixabank.

Un altre cas és el dels crèdits que les entitats bancàries concedeixen per a l'extracció de combustibles fòssils: el 2021, el Banco Santander va oferir 7.920 milions d'euros, 3.550 milions el BBVA i 541 milions Caixabank (Banking on Climate Chaos, 2022). Cal també destacar que, malgrat que les empreses de l'IBEX 35 han millorat la seva transparència fiscal, posseeixen 744 filials en paradisos fiscals ([Empresas del IBEX 35, oxfamintermon.org](https://www.bancaarmada.org/ca/)).

19. <https://www.bancaarmada.org/ca/>. Recuperat el 22 de març de 2023.

A part d'això i com ja s'ha dit anteriorment, hi ha tres conceptes importants a conèixer: l'evasió, l'elusió i el frau fiscal. Tots ells van de bracet amb el terme de paradís fiscal.

1. S'entén com a **evasió fiscal** l'acció d'eludir un pagament de tributs que fixa la llei d'un determinat territori. El pagament d'impostos és un acte voluntari i l'impagament pot ser castigat o no per la llei. Quan és delicte, llavors? Serà delicte quan el contribuent pretén una ocultació d'ingressos obtinguts o d'informació a la Hisenda Pública.
2. **L'elusió fiscal** fa referència als comportaments duts a terme pels contribuents, mitjançant els quals, opten per un territori on minimitzen els seus impostos o el retard del seu pagament aprofitant-ne les estratègies legals. És aquí on entra en joc l'interessant món de la planificació fiscal. S'ha de posar de manifest que la línia que separa l'elusió de l'evasió fiscal és molt prima i que, depenent de l'actuació dels agents que operen en aquests territoris estarem en presència d'una figura o una altra. No obstant això, l'elusió fiscal frega la vora del precipici de la legalitat aprofitant-se dels buits legals existents per aconseguir la mínima càrrega fiscal.
3. Per acabar, tenim el **frau fiscal**, que es dona quan s'actua en contra de la llei, fingint estar complint la norma però utilitzant realment mètodes il·líctics amb la finalitat de beneficiar-se en l'estalvi d'impostos. La forma descrita és la predeterminada i implica greus conseqüències en cas que així es reveli.

Els paradisos fiscals sempre s'han fet servir amb un objectiu clar: afavorir l'elusió fiscal, l'evasió i l'opacitat financera.²⁰

Una altra activitat delictiva és, per exemple, **el blanqueig de capitals**. El blanqueig a gran escala consisteix a fer d'enllaç entre el capital il·lícit i el lícit, ja que una vegada blanquejat s'intentarà introduir de nou el capital lícit en l'economia d'un país.

Per tant, la finalitat del blanqueig de capitals és donar una aparença de legalitat a un bé obtingut il·legalment, per així poder-lo utilitzar. Hi ha molts casos de delicte de blanqueig de capitals amb la compra d'habitatges, cotxes o qualsevol altre bé amb diners obtinguts de manera il·lícita, a través del tràfic de drogues o de persones o de la venda d'armes.

Cal destacar que el blanqueig de capitals està regulat en el Codi Penal en els articles 298 a 304 i en la Llei 10/2010 de prevenció del blanqueig de capitals i del finançament del terrorisme, desenvolupada en el Reial decret 304/2014, pel qual se'n va aprovar el Reglament. El delicte de blanqueig de capitals en el Codi Penal està dins dels anomenats delictes contra el patrimoni i l'ordre socioeconòmic i protegeix dos béns jurídics:

1. El funcionament legal de sistema financer.
2. La tutela de l'Administració de Justícia (que és l'interès de l'Estat en la persecució dels delictes en els quals el blanqueig de capitals suposa una dificultat afegida).

Hi ha tres tipus de blanqueig de capitals: el bàsic, l'agreuat i el d'imprudència.

1. El tipus bàsic del delicte de blanqueig de capitals està recollit en l'article 301.1 del Codi Penal i consisteix a adquirir, posseir, convertir o transmetre béns o qualsevol

20. L'opacitat financera és una de les característiques més inertes d'aquests territoris, fent al·lusió a la falta de transparència de la qual gaudeix el capital i al secret que es guarda respecte a les finances internacionals. La seva finalitat és la d'operar en sistemes on els seus mecanismes no permeten esbrinar el destí últim del capital procedent de les operacions dutes a terme. L'opacitat financera està gairebé sempre relacionada amb l'existència de capitals il·legals. Aquí és on juguen el seu paper fonamental els paradisos fiscals, perquè en ells els recursos obtinguts de manera il·legal es transformen en legals. Això és, la rentada d'actius o blanqueig de capitals.

altre acte per ocultar o encobrir el seu origen il·lícit o per a ajudar a qui hagi participat en la infracció a eludir les conseqüències legals dels seus actes. Aquest tipus castiga tant la possessió com la utilització de béns que provinquin de la comissió d'un delictes.

2. El segon paràgraf de l'article 301.1 del Codi Penal estableix el tipus agreujat del delictes de blanqueig de capitals, que es produeix quan els béns provinquin dels següents delictes: tràfic de drogues, delictes contra l'ordenació del territori i l'urbanisme, suborn, tràfic d'influències, malversació, frau i exaccions il·legals, negociacions i activitats prohibides als funcionaris, tràfic d'éssers humans, delictes contra els ciutadans estrangers, prostitució, explotació sexual i corrupció de menors, corrupció en els negocis. Així mateix, també es considerarà tipus agreujat (art. 302.1) quan el delictes de blanqueig de capitals sigui comès per una organització criminal dedicada a aquesta activitat o per un subjecte obligat per la normativa de prevenció de blanqueig de capitals. L'article 303 del Codi Penal també estableix el tipus agreujat quan qui comet els fets previstos en els articles 301 i 302 és un empresari, intermediari en el sector financer, facultatiu, funcionari públic, treballador social, docent o educador, en l'exercici del seu càrrec, professió o ofici.
3. Si bé el delictes de blanqueig de capitals requereix que l'autor del delictes el cometi amb voluntat i amb coneixement de la procedència il·lícita dels béns, és possible cometre aquest delictes per imprudència greu. De manera similar al que ocorre en la insolvència imposable per imprudència, el delictes de blanqueig de capitals imprudent es comet per desconeixement de l'origen il·

lícit dels béns com a resultat d'un incompliment greu de les obligacions que la normativa de prevenció del blanqueig de capitals exigeix als operats sotmesos a ella, si bé, la jurisprudència i la doctrina majoritària han establert que qualsevol pot blanquejar per greu descuit (no sols els subjectes obligats en la normativa).

A la Unió Europea (UE), només hi ha un sector obligat a fer públics els beneficis i impostos que obté i paga a cada país: el sector bancari. D'aquesta manera, des de 2015, tots els bancs que tinguin seu a la UE estan obligats a informar sobre les operacions que duen a terme. Oxfam Intermón (Aubry i Dauphin, 2017) ha analitzat aquesta transparència, que posa de manifest en quina mesura els 20 bancs principals de la UE fan ús dels paradisos fiscals, i com traslladen artificialment els beneficis obtinguts en països amb tipus de l'impost de societats més justos cap a països amb tipus molt baixos o nuls. Aquest fet fa que els bancs europeus obtinguin el 14% dels seus beneficis en paradisos fiscals (Álvarez Barba, 2021), ateses dues variables: el tipus efectiu de l'Impost de Societats pagat en els diferents països on operen i la ràtio de benefici obtingut per cada empleat. Així, segons l'informe de l'Observatori fiscal de la UE (2021) es constata que, entre 2014 i 2020, prop de 20.000 milions d'euros dels 36 principals bancs de la UE s'ubiquen en paradisos fiscals.

Aquest estratagema comptable per evitar el pagament d'impostos està molt estesa i es pot observar també en les pràctiques de les empreses que registren beneficis molt baixos o, fins i tot, pèrdues en països amb tipus més justos de l'impost. En aquest sentit, per exemple, l'empresa asseguradora Mapfre admet que té 43 societats domiciliades en països i territoris considerats paradisos fiscals.²¹

21. Mapfre_Informe_2016.pdf (observatoriorsc.org). Recuperat el 22 de març de 2023.

Una altra activitat per reduir el cost del risc, en el mercat de les assegurances, és l'opció de l'autoassegurança.²² Es tracta de companyies d'assegurances i/o reassegurances captives²³ creades pel mateix grup per assegurar determinats riscos propis. Les captives són solucions asseguradores flexibles per a les empreses. Funcionen, a tots els efectes, com a companyies d'assegurances que faciliten el finançament de la retenció dels riscos d'un grup empresarial. És a dir, són una forma d' autoassegurança finançada a través del mateix capital

de l'empresa. Segons el domicili en el qual s'estableixi la captiva, es classifiquen en domicilis *onshore* i *offshore*. Les primeres es domicilien a qualsevol país de la Unió Europea, tot i que, sobretot, a Irlanda, Luxemburg, Holanda, Suècia i Malta per les seves particularitats a nivell regulatori.²⁴ Les captives *offshore* estan localitzades en llocs definits com a paradisos fiscals per l'OCDE i l'Agència Tributària espanyola. Es troben en llocs com les Bermudes, les Caiman, les Barbados, l'illa de Man o Gibraltar.

22. "Constituir una aseguradora cautiva: ¿cuáles son los pros y los contras?" (willistowerswatsonupdate.es). Recuperat el 22 de març de 2023.

23. Una captiva és un instrument jurídic que funciona com una entitat independent dins del grup empresarial. Com a tal, produeix balanços, comptes de pèrdues i guanys i tots els documents habituals i de rigor exigits en qualsevol societat. Són una eina adequada per consolidar l'estratègia de gerència de riscos i aporten agilitat, estabilitat i flexibilitat. Pel que fa als seus tipus, en podem distingir de diferents. Segons la seva estructura, hi ha captives d'assegurança directa i captives de reassegurança (les més comunes). D'altra banda, en funció de la seva titularitat, parlem de captives amb un únic propietari, de grups, de lloguer (conegudes pel terme en anglès *rent-a-captive*) o de cel·les protegides (PCC, per les seves sigles en anglès).

24. El Ministeri Fiscal espanyol reconeix aquests domicilis com a aptes per operar, sense restriccions en el moviment de capitals, i la seva regulació està basada en les directives europees.

5. ALTRES SECTORS FINANCERS I TAXES

5.1. LES FINTECH

Les *fintech*²⁵ constitueixen un sector integrat per empreses que utilitzen la tecnologia per millorar o automatitzar els serveis i els processos financers. El terme *fintech* fa referència a un sector en ràpid creixement que s'orienta als interessos dels consumidors i a les empreses.

Des de la banca mòbil a les companyies d'assegurances, passant per les aplicacions d'inversió, la tecnologia financera s'ha convertit en una indústria enorme que continuarà augmentant en els pròxims anys, segons diferents informes que asseguruen que el suport i l'adopció d'aquesta tecnologia per part dels bancs tradicionals serà decisiu, sigui adquirint-les, sigui associant-s'hi, amb l'objectiu d'assolir, per fi, la mentalitat digital que necessiten perquè les seves empreses continuïn sent viables.

Els objectius de les *fintech* es poden resumir en aquests:

1. Posicionar-se com a serveis financers nous.
2. Afegir valor sobre els serveis financers existents.
3. Simplificar processos financers que ara requereixen massa intermediaris.
4. Aconseguir una eficiència major a nivell de costos.
5. Oferir millors solucions a les persones mitjançant les possibilitats de la tecnologia.
6. Tornar més accessibles els productes financers i treballar la seva transparència.

La indústria financera està cada vegada més disposada a plantejar associacions banca-*fintech* per convertir aquestes noves companyies en aliades, en comptes de veure-les com a enemigues, tal com al principi es consideraven. La banca ha entès que o bé oferiria la mà al sector *fintech* o bé estava destinada a fracassar.

L'oportunitat que aquest nou sector ofereix als clients, que poden realitzar multitud d'operacions i veure el rendiment dels seus diners en temps real, és un dels seus punts forts. Els canvis tecnològics –que ens sorprenen cada dia– han provocat que la tecnologia financera formi part de cada vegada més àmbits, entre els quals podem destacar:

1. Els préstecs i crèdits en línia, que cada vegada fan un major ús d'alternatives com el **crowdfunding**.²⁶
2. La banca mòbil, en línia amb l'augment constant d'ús per part de les persones.
3. El sector **blockchain**,²⁷ amb solucions que permetin comprar i vendre criptomonedes als usuaris.

**CAL
TRANSPARÈNCIA
I REGULACIÓ
DE LES NOVES
TECNOLOGIES
FINANCERES
PER ACONSEGUIR
SEGURETAT
JURÍDICA I
QUE PAGUIN ELS
IMPOSTOS QUE
CORRESPONGUI.**

25. [Qué es fintech y por qué es el futuro de las finanzas \(iebschool.com\)](#). Recuperat el 22 de març de 2023.

26. Definim *crowdfunding* com una xarxa de finançament col·lectiu gràcies a la qual, a través d'aportacions, principalment econòmiques, es pot finançar de manera en línia un projecte determinat, donant normalment a canvi una sèrie de recompenses.

27. Definim *blockchain* com a una tecnologia basada en una cadena de blocs d'operacions descentralitzada i pública. Aquesta tecnologia genera una base de dades compartida a la qual tenen accés els seus participants, els quals poden rastrejar cada transacció que hagin realitzat.

4. Els pagaments mòbils: un dels principals focus d'actuació de les empreses *fintech*, que permet els usuaris pagar productes, serveis i fer transferències en qüestió de segons a les persones del seu entorn.
5. Inversió: amb la possibilitat d'accedir a una immensa quantitat de dades en molt poc temps gràcies a uns algorismes cada vegada més perfeccionats.

La regulació bàsica²⁸ a la qual estan subjectes les entitats supervisades, com la normativa comptable i prudencial de les entitats de crèdit o els requisits que s'exigeixen per poder prestar serveis bancaris a Espanya. En particular, es pot trobar informació sobre la normativa en vigor, guies, comunicats d'interès general emesos pel Banc d'Espanya i altres dades rellevants.

Es distingeix entre la normativa aplicable a les entitats de crèdit i la normativa específica que regula un conjunt heterogeni d'altres entitats supervisades el negoci de les quals consisteix en: la concessió de crèdits i préstecs, l'arrendament financer o el "factoring", entre altres activitats (establiments financers de crèdit), prestar avals o garanties (societats de garantia recíproca), dur a terme taxacions per donar seguretat al mercat hipotecari (entitats de taxació), prestar serveis de pagament (entitats de pagament), l'emissió de diners electrò-

nic (entitats de diners electrònics) i facilitar el canvi de moneda estrangera (establiments de canvi).

Finalment, les següents subseccions no contempnen certes disposicions legals que igualment regeixen l'activitat de les entitats de crèdit com les relatives a la prevenció del blanqueig de capitals o la regulació dels mercats de valors. Aquesta normativa es pot consultar a través dels accessos facilitats a la Direcció General del Tresor i Política Financera, el Servei Executiu de la Comissió de Prevenció del Blanqueig de Capitals i Infraccions Monetàries (SEPBLAC), la Comissió Nacional del Mercat de Valors (CNMV) o la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions.

Cal assenyalar que una de les principals característiques de les *fintech*²⁹ és que utilitzen la tecnologia per facilitar les eines financeres. Això es tradueix en millors interfícies, sistemes d'autenticació més avançats i menys requisits per accedir a productes financers.

Aquesta característica no sols fa que aquest tipus d'empreses impulsi el creixement del sector financer, sinó que també ajuden a promoure la inclusió financera en sectors de la societat on la banca tradicional no ha pogut arribar.

Per tant, cada vegada més el terme *fintech* es farà més popular, transcendent i important en el nostre dia a dia, fent que el món més "tradicional" quedi apartat.

28. Recuperat el 22 de març de 2023 de: <http://www.rochapaus.com/empresas-fintech-y-la-fiebre-de-las-criptomonedas/>.

29. ¿Qué es una fintech, cuáles son sus tipos y cómo funcionan? Arkangeles. Recuperat el 22 de març de 2023.

5.2. BEPS

A partir del reconeixement, mundialment acceptat, que el sistema tributari internacional es basa en normes desenvolupades fa un segle i que cal reformar-lo per fer les regles més coherents, reajustar els drets tributaris amb la substància de les activitats econòmiques i millorar la transparència, l'OCDE posa en marxa l'any 2013 el Pla d'Acció d'Erosió de Bases i Transferència de Beneficis (BEPS) i el paquet BEPS de 15 mesures de 2015.³⁰

Amb les 15 accions que s'exposen a continuació es tracta d'equipar els governs amb regles i instruments nacionals i internacionals per fer front a l'elusió fiscal, garantint que els beneficis tributin allà on es realitzen les activitats econòmiques que generen els beneficis i on es crea valor.

Acció 1 Reptes fiscals derivats de la digitalització. Els elements fonamentals del sistema fiscal global que determinava on s'havien de pagar els impostos ("regles de nexa" basades en la presència física) i quina part dels beneficis havien de tributar ("regles d'assignació de beneficis") han quedat obsoletes. Avui tres fenòmens importants facilitats per la digitalització –escala sense massa, dependència dels actius intangibles i centralitat de les dades– plantegen seriosos reptes als elements dels fonaments del sistema tributari global. Les noves tecnologies han facilitat l'elusió fiscal mitjançant el desplaçament dels beneficis de les empreses multinacionals a jurisdiccions fiscals baixes o nul·les.

Acció 2 Neutralitzar els efectes de les disposicions híbrides de desajustament. Els acords híbrids de desajustament s'utilitzen per explotar les diferències en el tractament fiscal d'una entitat segons les lleis de dues o més jurisdiccions fiscals, per aconseguir la doble no imposició, inclòs l'ajornament d'impostos a llarg termini. Aquesta Acció 2 neix de l'estudi dels desajustos derivats de diferències en el tractament fiscal de les entitats financeres. Posteriorment, el treball sobre desajustos híbrids es va ampliar per fer front a problemes similars que sorgeixen de l'ús d'estructures de sucursals o filials, donant lloc a un informe de l'OCDE de 2017.³¹

Acció 3 Empresa estrangera controlada. Les normes amb què es regeixen fins ara les societats estrangeres controlades (CFC) presenten el risc que els contribuents puguin reduir la base imposable del seu país de residència i desplaçar els ingressos a una empresa estrangera controlada pels contribuents. Es tracta d'implementar regles que impedeixin efectivament que els contribuents traslladin indegudament els ingressos a filials estrangeres.³²

Acció 4 Limitació de les deduccions d'interessos.³³ Els grups multinacionals poden obtenir resultats fiscals favorables ajustant l'import del deute d'una

30. Accions BEPS - BEPS de l'OCDE (oecd.org). Recuperat el 22 de març de 2023.

31. Neutralising the Effects of Branch Mismatch Arrangements, Action 2: Inclusive Framework on BEPS | READ online (oecd-ilibrary.org). Recuperat el 22 de març de 2023.

32. Recuperat el 22 de març de 2023 de: https://read.oecd-ilibrary.org/taxation/designing-effective-controlled-foreign-company-rules-action-3-2015-final-report_9789264241152-en#page1.

33. Recuperat el 22 de març de 2023 de: https://read.oecd-ilibrary.org/taxation/limiting-base-erosion-involving-interest-deductions-and-other-financial-payments-action-4-2016-update_9789264268333-en#page1.

entitat del grup. Els riscos poden sorgir en tres escenaris bàsics:

1. Grups que situen nivells més alts de deute de tercers en països amb impostos elevats.
2. Grups que utilitzen préstecs intragrup per generar deduccions d'interessos superiors a la despesa real d'interessos de tercers del grup.
3. Grups que utilitzen finançament de tercers o intragrup per finançar la generació de rendes exemptes d'impostos.

Acció 5 Pràctiques fiscals perjudicials (estàndard mínim). El gener de 2019, l'OCDE va publicar l'Informe de Pràctiques Fiscals Nocives sobre règims preferencials.³⁴

Acció 6 Prevenció de l'abús de tractats fiscals (estàndard mínim). Durant les últimes dècades, els tractats fiscals bilaterals han servit per evitar la doble imposició nociva i eliminar els obstacles al comerç transfronterer de béns i serveis, i als moviments de capitals, tecnologia i persones. Aquesta extensa xarxa de tractats fiscals (entre 3.000 i 4.000 tractats vigents a tot el món) també ha donat lloc, però, a l'abús de tractats i als anomenats acords de "compra de tractats". La compra de tractats implica l'intent per part d'una persona d'accedir indirectament als beneficis d'un tractat fiscal entre dues jurisdiccions sense ser resident d'una d'aquestes jurisdiccions. Els contribuents que participen en la compra de tractats i altres estratègies d'abús de tractats socaven la sobirania fiscal al·legant beneficis del tractat en situacions en què no es pretenia

concedir aquests beneficis, privant així les jurisdiccions dels ingressos fiscals.

Acció 7 Definició d'establiment permanent. Els tractats fiscals estableixen que els beneficis empresarials d'una empresa estrangera són imposables en una jurisdicció només en la mesura que l'empresa tingui en aquesta jurisdicció un establiment permanent al qual s'atribueixen els beneficis. L'Acció 7 demana una revisió d'aquesta definició per evitar l'ús de determinades estratègies d'elusió fiscal, amb el consegüent desplaçament dels beneficis fora de la jurisdicció on es van produir les vendes sense un canvi substantiu en les funcions exercides en aquesta jurisdicció.

Acció 8 Preus de transferència: intangibles. La *des-assignació* dels beneficis generats per intangibles valuosos (i difícils de valorar) ha contribuït en gran manera a l'erosió de bases i al canvi de beneficis.

Acció 9 Preus de transferència: riscos i capital. Els treballs objecte d'aquesta Acció consideren l'assignació contractual de riscos i la consegüent assignació de beneficis a aquests riscos, que poden no correspondre's amb les activitats efectivament realitzades.

Acció 10 Preus de transferència: operacions d'alt risc. Es tracta d'evitar el desviament dels beneficis de les activitats econòmicament més importants i l'ús de determinats tipus de pagaments (com ara les comissions de gestió i les despeses de la seu central) per erosionar la base imposable en absència d'al·lineament amb la creació de valor.

34. OCDE (2019): *Pràctiques fiscals nocives - Informe de progrés 2018 sobre règims preferencials: marc inclusiu sobre BEPS: Acció 5*. Projecte OCDE/G20 d'erosió de bases i canvi de beneficis, editorial OECD, París. Recuperat el 22 de març de 2023 de: <https://doi.org/10.1787/9789264311480-en>.

Acció 11 Anàlisi de dades BEPS. La manca de dades de qualitat en matèria de fiscalitat corporativa ha estat una limitació important fins ara. Augmentar la qualitat de les dades i de les eines analítiques disponibles, a través del treball en curs de l'Acció 11, és crucial per poder mesurar l'impacte de l'elusió fiscal i l'efecte de la implementació de les mesures BEPS per frenar aquestes pràctiques.

Acció 12 Normes de divulgació obligatòria. Recomanacions relatives al disseny de normes de divulgació obligatòria per a esquemes agressius de planificació fiscal, tenint en compte els costos administratius i de compliment per a les administracions tributàries i les empreses i basant-se en experiències de països que han implementat aquestes normes.

Acció 13 Informes país per país (estàndard mínim). En virtut d'aquesta acció 13 de BEPS, totes les grans empreses multinacionals estan obligades a preparar un informe país per país (CbC) amb dades agregades sobre l'assignació global d'ingressos, beneficis, impostos pagats i activitat econòmica entre les jurisdiccions fiscals en què operen. Aquest informe del CbC es comparteix amb les administracions tributàries d'aquestes jurisdiccions, per utilitzar-lo en preus de transferència d'alt nivell i avaluacions de riscos BEPS.

Acció 14 Procediment de mutu acord (estàndard mínim). L'Acció 14 busca millorar la resolució de conflictes relacionats amb els impostos entre jurisdiccions.

Acció 15 Instrument Multilateral. L'Instrument Multilateral (BEPS MLI) ofereix solucions concretes perquè els governs tanquin llacunes en els tractats fiscals internacionals mitjançant la transposició dels resultats del Projecte BEPS en tractats fiscals bilaterals a tot el món.

Quatre d'aquestes accions reben la qualificació d'estàndard mínim. Això vol dir que estan subjectes a revisió per parells per tal de garantir una implementació oportuna i precisa i, per tant, salvaguardar el terreny de joc anivellat.

El maig de 2019, el Marc inclusiu de l'OCDE sobre BEPS va llançar una nova ronda de reformes fiscals per abordar l'elusió fiscal internacional per part de les multinacionals en l'era digital. Gairebé 140 països estan participant ara en les negociacions. El paquet de reformes inclou dos pilars:

1. PILAR primer: té com a objectiu aconseguir una distribució més justa dels drets fiscals entre països per a les empreses multinacionals més grans i rendibles.

Permetrà reassignar drets fiscals sobre una fracció dels beneficis residuals de les empreses multinacionals (import A) als països i jurisdiccions de mercat on fan negocis, tinguin o no presència física allà.

En aquest cas, les empreses multinacionals amb una facturació global superior als 20.000 milions d'euros i una rendibilitat superior al 10% estaran subjectes a les noves regles, i el 25% dels beneficis per sobre del llindar del 10% es reassignaran a jurisdiccions de mercat mitjançant un nou enfocament basat en fórmules.

El primer pilar també introduirà un enfocament simplificat i raonat de l'aplicació del principi de plena competència a algunes activitats de comercialització i distribució de referència realitzades al país (import B).

2. PILAR segon: consisteix en les regles Globals contra l'Erosió de Bases (GloBE) i un tractat subjecte a regles fiscals (STTR). Les regles GloBE introdueixen un impost mínim global del 15% que s'aplica als grups i/o empreses multinacionals (MNE) amb ingressos consolidats d'almenys 750 milions d'euros. L'STTR permet a les jurisdiccions d'origen imposar impostos de fonts limitades a determinats pagaments de parts relacionades que estan subjectes a impostos per sota d'un tipus mínim.

A la declaració sobre l'enfocament de dos pilars per abordar els desafiaments fiscals derivats de la digitalització de l'economia³⁵ de 8 d'octubre de 2021 s'hi han adherit, des del 16 de desembre de 2022, 138 jurisdiccions. Cal assenyalar que, ara com ara, no tots els membres del Marc Inclusiu s'hi han adherit.

5.3. LA TAXA TOBIN: UN PRIMER INTENT DE FEDERALISME FISCAL GLOBAL

Diàriament, milers de milions de dòlars i euros fan múltiples anades i vingudes, especulant sobre les variacions en les còtitzacions de les divises. Aquesta inestabilitat dels canvis és una de les causes de l'alça dels interessos reals en molts països, que frena el consum domèstic i les inversions de les empreses dels països atacats.

L'any 1971, l'economista nord-americà James Tobin (Premi Nobel d'Economia el 1981) de la Universitat Yale va proposar introduir una taxa sobre els fluxos de capital especulatiu. Amb aquesta taxa es pretenia combatre les excessives oscil·lacions en els mercats de valors.

D'aquesta manera, en primer lloc, es podrien reduir –fent-les menys atractives– les contínues compres i vendes de divises que es fan cada dia per milions amb caràcter d'apostes especulatives (una compra i una venda realitzades en el termini d'un o dos dies, per exemple haurien de superar com a mínim el 2‰ de rendibilitat esperada en aquestes apostes, a causa de la citada taxa sobre totes dues operacions) i contribuir així a una major estabilitat mundial dels mercats financers internacionals. Amb això, es limitaria el volum i el nivell especulatiu d'aquests mercats canviaris.

En segon lloc, l'aplicació d'aquesta taxa generaria a escala mundial un important nivell de recursos financers, que es podrien destinar a una política fiscal global o simplement a fins socials que podrien millorar els desequilibris i les necessitats urgents d'una bona part de la població mundial.

És per això que en els últims anys la idea de Tobin ha pres rellevància en interpretar-se per part de diferents moviments socials com un instrument per combatre l'especulació i la desigualtat i ajudar les persones empobrides del món amb els fons adquirits.

35. Declaración sobre el enfoque de dos pilares para abordar los desafíos fiscales derivados de la digitalización de la economía - 8 de octubre de 2021 (oecd.org). Recuperat el 22 de març de 2023.

La introducció d'un impost d'aquesta índole només és possible amb l'acceptació per part de la totalitat dels països, aquells des d'on surt el capital i també dels receptors. A més exigeix la cooperació i la informació de bancs, fons i altres institucions privades, que envien diàriament aquests centenars de milions de dòlars cap a tothom.

Sense aquest consens molts inversors, simplement, emigrarien cap a paradisos fiscals, o s'escudarien en construccions *offshore*. Sense aquesta condició, la taxa fomentaria la deslocalització de capitals cap als paradisos fiscals.

Enfront d'aquest argument cal recordar que en l'actualitat la majoria dels mercats es mouen a través de transaccions financeres electròniques, realitzades per mitjà de bancs i entitats financeres, vinculats als sistemes nacionals de pagaments, i supervisats pels respectius bancs centrals. A aquest efecte haurien de prendre protagonisme un FMI revigoritzat i el Banc de Pagaments Internacionals com a organismes de cooperació monetària internacional entre bancs centrals. En referència a la diversitat de països i les possibles fuites d'aquesta taxa planetària, cal tenir en compte, en primer lloc, que prop del 80% del tràfic mundial de divises està concentrat en només vuit places financeres (Londres, Nova York, Tòquio, Frankfurt, París, Singapur, Hong Kong i Zurich), la qual cosa relativitza el problema de la dispersió en implantar i controlar aquesta taxa. A més, en el cas d'una adopció legal d'aquesta, l'FMI i els bancs centrals podrien penalitzar, rebutjant les operacions monetàries amb d'aquelles societats *offshore* o territoris paradís fiscal que no respectessin el pagament d'aquesta taxa legal.

El tema, per consegüent, planteja una necessitat i una major regulació i supervisió, tant en l'àmbit nacional com en l'àmbit internacional. En aquest sentit, un FMI reforçat hauria de recuperar el protagonisme que va tenir com a institució fonamental de l'SMI i com a proveïdor de recursos per als països amb dificultats.

5.4. L'IMPOST SOBRE TRANSACCIONS FINANCERES

L'impost sobre transaccions financeres³⁶ (ITF) imposat a Espanya té una similitud amb la taxa Tobin on efectivament, a fi de promoure l'estabilitat econòmica i financera, Tobin defensava l'establiment d'un impost per a evitar l'especulació a curt termini en els mercats de divises. No obstant això, com veurem, l'impost sobre transaccions financeres previst a Espanya és una mesura d'efectes recaptatoris limitats, i que sembla no respondre a la idea original.

El 2011 la Comissió Europea va proposar un impost harmonitzat per a tota la UE, caracteritzat per un enfocament molt ampli, ja que l'impost s'aplicaria a tots els mercats (regulats, transaccions extra borsàries...) i a tots els instruments (accions, bons i fins i tot derivats...) i a tots els actors (bancs, gestors d'actius, etc.), sempre que una part participant en la transacció pertanyés a un estat membre. La proposta establia taxes del 0,1% per a la negociació d'accions i bons i 0,01% per a la resta (futurs, taxes d'interès, etc.).

Els objectius de la CE eren els següents:

1. Que el sector financer contribuís a les finances públiques. Descoratjar les transaccions que considera no aporten eficiència als mercats ni transcendeixen a l'economia real.
2. Evitar la fragmentació del mercat únic que podria resultar de nombrosos enfocaments nacionals poc o gens coordinats.
3. Fer un primer pas per gravar aquestes transaccions a escala mundial.

Aquest impost sobre transaccions financeres europeu s'aplicaria sobre totes les transaccions, és a dir, per a cada

36. <https://www.iefweb.org/publicacio-odf/l'impost-espanyol-sobre-transaccions-financeres-una-mesura-allunyada-de-la-taxa-tobin/>. Recuperat el 22 de març de 2023.

compra i venda, de qualsevol instrument financer, amb el consegüent efecte i reducció del PIB.

La pretensió de la Comissió Europea era que els 57.000 milions d'euros que es preveia recaptar anualment –especialment en aplicar-se sobre els derivats– es destinessin en part al mateix pressupost de la UE.

No obstant això, atès que el 2012, els ministres de Finances de la UE no van aconseguir un acord, alguns Estats membre, en concret Alemanya, Àustria, Bèlgica, Eslovàquia, Eslovènia, Espanya, Estònia (fins a desembre de 2015), França Grècia, Itàlia i Portugal van prosseguir endavant en el marc del mecanisme de la “cooperació reforçada”.

En oposició, el Regne Unit va impugnar la legalitat de la decisió adoptada el 2013 d'establir aquest marc de cooperació, encara que finalment va ser desestimada mitjançant Sentència del TJUE.

Durant els últims anys el projecte no havia aconseguit avenços, més enllà de l'aplicació unilateral per part d'alguns països, com França o Itàlia, o del reenfocament sobre el plantejament inicial, en proposar els Estats participants començar gravant únicament les accions i algun derivat, però deixant de costat grans partides com el gruix dels derivats esmentats.

A mitjan 2018 el projecte es va reactivar, i a la fi de l'any 2019 Alemanya va presentar una proposta d'ITF inspirada en el model francès, és a dir, de base molt més reduïda que el proposat el 2011 per la Comissió Europea. Els ingressos que s'obtinguessin es distribuïrien entre els Estats participants per mitjà d'un mecanisme de compensació a l'efecte d'estimular la cooperació. No obstant això, aquesta iniciativa va ser rebutjada. En particular, Àustria va criticar que el pla evita els instruments financers i derivats especulatiu, de manera que el projecte es troba de moment paralitzat.

Sens dubte el risc de deslocalització d'operacions cap a Londres i altres places financeres mundials influeix decisivament a l'hora que els principals països de la UE es plantegin l'aplicació de l'impost sobre transaccions financeres de base més àmplia, com inicialment estava previst per la CE.

5.5. L'IMPOST ESPANYOL SOBRE LES TRANSACCIONS FINANCERES

A finals de 2018, es va iniciar la proposta d'aplicació d'un impost sobre les transaccions financeres per a Espanya i el febrer de 2020 es va publicar un projecte de llei. L'impost sobre les transaccions financeres espanyol és un impost indirecte, inspirat en el que aplica França des d'agost de 2012 –i, per tant, en línia amb els últims plans de la UE–, amb el qual comparteix les seves principals característiques:

Fet imposable. L'adquisició a títol oneros d'accions de societats espanyoles amb valor de capitalització borsària superior a 1.000 milions d'euros admeses a negociació en un mercat espanyol o d'un altre Estat de la Unió Europea que tingui la consideració de regulat o equivalent d'un país tercer. Regeix el principi d'emissió i s'aplica independentment del país de residència del comprador i del prestador de serveis. No es tracta, per tant, realment d'un impost a la banca.

Hi ha nombroses excepcions, entre les quals destaquen les relatives al mercat primari, les necessàries per al compliment de les funcions de les entitats que gestionen els mercats, les de reestructuració empresarial, les transmissions entre societats del mateix grup i les realitzades en el marc de les activitats de creació de mercat, entre altres. Pel que fa a les adquisicions realitzades en un centre de negociació, quan les adquisicions s'executin i respecte les adquisicions realitzades al marge, en el moment en què es produeix l'anotació registral a favor de l'adquirent.

Base imposable i tipus impositiu. El 0,2% sobre l'import de la contraprestació, sense incloure les despeses associades a la transacció. Per aquest motiu, s'estableix una regla especial, de manera que només queden gravades les compres netes en finalitzar la jornada, per la diferència entre el nombre de valors comprats i venuts. Contribuent i subjecte passiu. El contribuent és l'adquirent i el subjecte passiu és l'intermediari financer.

6. UNA VISIÓ MUNDIAL DE LA FISCALITAT

6.1. LA NECESSITAT D'UN FEDERALISME FISCAL GLOBAL

Després de veure i entendre els paradisos fiscals, enfoquem les conclusions d'aquest treball, amb la possibilitat de fer front a aquestes maneres d'evadir impostos.

Aquí donem pas a l'anomenat "trilema polític-social" que bàsicament se centra en els tres aspectes inicialment desitjables per a qualsevol país que són: globalització econòmica, sobirania nacional dels Estats i estat de benestar.

La teoria econòmica qualifica la globalització econòmica com a desitjable per motius d'"eficiència", és a dir, la dimensió econòmica de la globalització. Això és: l'especialització i intercanvi internacional, que a més d'afavorir un augment de la productivitat, generen guanys globals per tres motius:

1. Permet a les empreses aprofitar les economies d'escala, no veient-se limitades pel mercat nacional, abaratint costos de producció (el que per als consumidors sol significar preus més baixos). Cal recalcar en aquest punt que el "problema" de les economies d'escala és que obre molt bones possibilitats, "però per a les empreses espavilades", no estant garantit el seu aprofitament.
2. A conseqüència de la primera, permet als consumidors triar entre una gamma molt més àmplia de productes.
3. En últim lloc, també permet una utilització més eficient dels recursos mundials i a més introdueix una dosi de competència.

Podria dir-se que els Estats definits per fronteres han utilitzat el seu concepte polític de sobirania per oferir "cobertura" als seus ciutadans enfront de riscos i incerteses. I que siguin els Estats els garants d'aquest contracte dona contingut social i polític a la contraposició entre una economia *mundialitzada* i uns contractes socials a escala estatal.

A Europa hem denominat estat del benestar al contracte social consolidat durant el segle XX que ha donat lloc a uns compromisos dels Estats enfront de la població en matèria d'estabilització econòmica i de protecció social (incloent-hi la preocupació per l'ocupació de treball).

FEDERALISME FISCAL GLOBAL: UNA ALTERNATIVA ALS DESEQUILIBRIS GENERATS ENTRE LA GLOBALITZACIÓ, LA SOBIRANIA I L'ESTAT DEL BENESTAR.

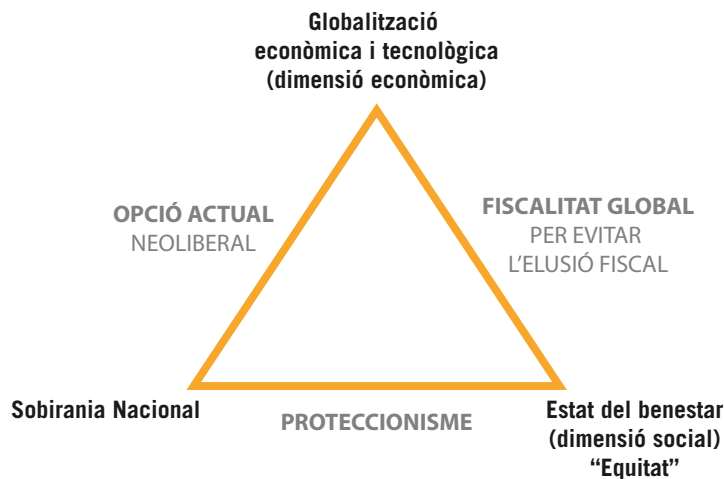

6.2. EL TRILEMA FISCAL³⁷

El trilema fiscal es basa en la creixent asimetria entre l'esfera econòmica, financera i empresarial i l'esfera sociopolítica.

Això és, tradicionalment teníem un país A amb una economia A i una política A per corregir les fallades de mercat del mateix mercat; un país B amb una economia B i una política B per corregir les fallades de mercat del mateix mercat, etc.

A mesura que la globalització ha anat avançant, totes les economies passen a ser interdependents. L'àmbit de decisions econòmiques ja no és l'esfera estatal, sinó que la jurisdicció passa a ser el tot el món. Les empreses poden triar qualsevol ubicació en el món i poden invertir en qualsevol part del mateix, i això ha provocat que l'esfera econòmica-financera-empresarial s'hagi globalitzat, mentre que l'esfera socio-política encara queda emmarcada en l'àmbit estatal.

Què succeeix?

Que les empreses augmenten el seu poder davant els Estats i les polítiques socials perden efectivitat. Mentre hi hagi asimetria entre aquestes dues esferes, això continuarà passant. Per exemple, si un país A implanta mesures fiscals que considera bàsiques i una empresa considera que aquestes mesures són elevades o estrictes, pot decidir traslladar la seva producció o fer aparèixer els beneficis a un país B, on els impostos no siguin tan elevats o en el qual no existeixi una reglamentació estricta. Si el Govern decideix augmentar els impostos sobre els rendiments del capital al país C, al cap de pocs dies hauran desaparegut grans quantitats d'actius i valors, que hauran anat a parar a altres països, per exemple, refugis o paradisos fiscals, on puguin eludir la tributació.

Per consegüent, els aspectes col·laterals al fenomen de la globalització són una situació de dilema del presoner on si cada país actua en funció dels seus interessos s'arriba al pitjor dels resultats possibles en termes socials, on hi ha una competència fiscal a la baixa o una pèrdua de recaptació i on, en definitiva, es constata una pèrdua de l'estat de benestar o fallades del mercat mundial no corregits.

37. Dani Rodrik, *La paradoja de la globalización*, Antoni Bosch editor. Barcelona (2011) Veure també: <https://economipedia.com/definiciones/trilema-rodrick-imposible.html> Paula Nicole Roldán, 2017. Economipedia.com. Recuperat el 22 de març de 2023.

6.3. UN FEDERALISME GLOBAL PER EVITAR L'ELUSIÓ FISCAL

A partir de l'anterior punt, podem arribar a la conclusió que, avui, els Estats nació es troben en una profunda contradicció: la d'intentar mantenir el finançament dels pilars de l'estat del benestar (salut, educació, transport, seguretat, habitatge i altres ajuts socials); defensar els interessos de les seves empreses transnacionals (o atreure-les si no les tenen); i protegir els interessos nacionals, l'àmbit d'actuació dels quals limita el mercat nacional que, cal dir, és l'origen dels seus electors.

El trilema fiscal ha plantejat que quan no coincideix l'àmbit de les decisions polítiques amb l'àmbit de les decisions socioeconòmiques –en un món de condicions econòmiques diferenciades en els territoris (paradisos fiscals, laborals o mediambientals)– s'afavoreixen noves divisions internacionals del treball i es reforcen les situacions del famós "dilema del presoner mundial".

D'altra banda, el "trilema" econòmic ha plantejat com el perill de la globalització és la cada vegada major autonomia del capital respecte de les regles, procediments i institucions que van sustentar, des de finals de la Segona Guerra Mundial, l'estat del benestar als països desenvolupats.

Sembla raonable que una economia global necessiti una política global, de la mateixa manera que quan l'economia

era nacional, la política requerida per corregir les fallades del mercat havia de ser nacional.

Així mateix, en gran part la dinàmica de la globalització origina una creixent polarització, una creixent desigualtat dins dels països i entre ells, i això requereix alguns mecanismes de compensació política i social "raonables". És a dir, requereix l'articulació de polítiques a escala intergovernamental i a escala d'organitzacions no governamentals per fer front i compensar aquesta tendència a la polarització.

Es tractaria d'arribar a pactes en l'àmbit internacional en matèries com per exemple la fiscal; i no tant d'establir un govern mundial, objectiu, avui difícil d'imaginar, sinó de transferir les decisions sobre temes que afecten a tots a un àmbit supranacional, democratitzant organismes com l'ONU o reconvertint l'OMC per exercir de centre d'un "federalisme global comercial".

De fet, a una escala menor, per contrarestar la globalització, els Estats nació ja s'han vist obligats a promoure una integració supranacional dels espais econòmics (Unió Europea). I això ha comportat renunciar a sobirania en aspectes com el tipus de canvi i el tipus d'interès en determinats sistemes fiscals.

7. CONCLUSIONS

Aquest treball de recerca ha posat en context el paper de les entitats financeres davant el compliment de les obligacions fiscals. Durant la recerca s'ha posat de manifest que, malgrat els intents de regulació a escala nacional, el fenomen de l'evasió i de l'elusió persisteixen. Primerament, no existeix un consens des de les institucions internacionals a l'hora de definir el que és un paradís o un refugi fiscal. En segon lloc, la manca d'una estratègia internacional coordinada en la lluita contra la utilització d'aquestes jurisdiccions per evitar el pagament d'impostos també s'ha posat en evidència. En aquest sentit, s'apunten unes possibles causes i es proposen vies de solució en el Capítol V, abordant la problemàtica de la globalització i la seva incidència en la fiscalitat, i proposant una estratègia de col·laboració fiscal més estreta entre els països en forma de federalisme fiscal internacional.

Pel que fa a les entitats financeres, si bé al llarg dels darrers anys, i a causa de la crisi financera, han vist com augmentava la seva regulació i control, també és cert que en determinades jurisdiccions són "col·laboradors necessaris" per fer possible l'evasió i elusió fiscals que poden cometre altres contribuents, com ara les multinacionals, les quals troben els mecanismes equivalents a preus de transferència per a traslladar els beneficis a territoris de baixa tributació.

De resultes del treball empíric de camp, també es posa de manifest la creixent utilització de les tecnologies de la comunicació (en *fintech* i criptomonedes) com a forma d'escapar del control de moviment de capitals i, per tant, de la seva tributació. Les Administracions Tributàries nacionals avui dia no estan preparades per lluitar contra aquesta nova tecnologia.

El treball mostra que no hi ha molt marge de maniobra amb polítiques i regulacions fiscals nacionals, que incorporin

la dimensió social i que, alhora, siguin factibles en un món econòmic i tecnològic global. Tot i que es treballa per ampliar aquests marges des de les organitzacions internacionals, amb afectació directa, amb normes d'obligat compliment, o indirecta, amb recomanacions o consells, en les iniciatives en política fiscal dels Estats membre.

Les opcions de política fiscal s'han singularitzat en forma de trilemes fiscals de la globalització econòmica i tecnològica. Amb això, a més, s'ha volgut posar èmfasi en el problema d'elecció entre el que és desitjable i el que és factible, en un context en el qual es manifesta la dificultat de mantenir simultàniament objectius econòmics i socials clau. El punt d'arrencada del problema té a veure amb l'impacte de la globalització en els aspectes comercial i financer en un marc, com l'actual, on l'àmbit territorial i decisor del polític (Estats nació) no coincideix amb l'àmbit territorial de l'econòmic i tecnològic (el mercat és el món i la tecnologia, com la *fintech*, escapa dels controls nacionals).

La coherència d'aquesta argumentació suposa acceptar com una cosa desitjable participar en el procés globalitzador econòmic i tecnològic en el sentit que, comptat i debatut, els seus avantatges superen els inconvenients. Aleshores, amb aquest punt de partida no és viable aconseguir simultàniament: a) mantenir la sobirania nacional dels Estats a un nivell convencional, b) regular l'evasió i l'elusió fiscal per poder finançar-se i c) poder així disposar de les estructures pròpies de l'estat del benestar (és a dir, amb serveis públics i serveis socials suficients i de qualitat) i, alhora, participar plenament en el procés globalitzador.

Els alts impostos, les reglamentacions i actuacions supervisores en l'àmbit de la hisenda i la fiscalitat nacional per finançar els pilars de l'estat del benestar, fan perdre posicions a les empreses nacionals dins del procés globalitzador per ra-

ons competitives. És a dir, si una empresa d'un país A, o un jugador de futbol al mateix país, ha de pagar més impostos que l'empresa o el jugador de futbol d'un país B, evidentment el país A perd atractiu per jugar a la seva lliga o per mantenir un cert nivell de negoci. Si, alternativament, les empreses paguen pocs impostos a través de l'elusió fiscal, jugant amb l'enginyeria fiscal i comptable global i, especialment avui dia, amb la tecnologia i les *fintech*, llavors es perd recaptació i s'esquerda, per raons d'eficiència, l'estructura pròpia de l'estat del benestar. El dilema, en fi, és el de voler participar per igual en un procés globalitzador i alhora, voler mantenir les bases d'una política social i de serveis públics en termes d'equitat i universalitat. I, en aquest cas i per conseqüència, el problema rau a definir el grau de sobirania al que cal renunciar, en profit de regulacions supranacionals de control i recaptació justa o de relaxació d'aquestes mateixes normes i regulacions en detriment dels serveis i polítiques públiques i en profit de l'economia global.

La cada vegada major autonomia que la globalització atorga al capital, porta a augmentar el poder de les estructures especulatives i productives en contra de polítiques socials i mesures de salvaguarda de tota mena. Si, en aquest context, cada país pretén actuar exclusivament en funció dels seus propis interessos, s'arriba a una situació que en economia es denomina "dilema del presoner", obtenint el pitjor dels resultats a escala global.

En definitiva, el treball posa de manifest importants disfuncions del procés global. La seva constatació és un referent que, de moment, no ha propiciat, ni la necessària reordenació del Fons Monetari Internacional, ni l'àmbit operatiu de l'ONU

o de l'Organització Mundial del Comerç i, a més, ha situat en una controvèrsia valorativa qualsevol element relacionat amb la taxa Tobin. I si això és així en l'àmbit econòmic, pel que fa al politicosocial els plantejaments oportuns encara es debaten en terreny més llunyà. Implementar normes de govern mundial, o de "federalisme fiscal global", ni tan sols en aspectes tímidament parcials, no és objecte de preocupació immediata. D'aquesta manera, a mesura que el fenomen de la globalització es consolida, augmenten els seus inconvenients en no encarrilar, en profit de la ciutadania, els seus avantatges econòmics.

Leconomia no és, no hauria de ser, únicament la cerca del màxim benefici. Aquesta és la concepció del neoliberalisme i del capitalisme. Hi ha, hi ha d'haver, alternatives que facin possible una política econòmica social i solidària que perseguixi cobrir i satisfer les necessitats de les persones i garanteixi unes condicions de vida digna, a escala global, i també i alhora enforteixi la riquesa i el desenvolupament en l'àmbit local.

Per aconseguir que el món sigui políticament més segur i econòmicament més estable, la globalització fiscal i política haurà d'agafar el ritme de la globalització econòmica i tecnològica.

Podem concloure que un règim federal fiscal global seria la gran oportunitat de posar fi a l'evasió, l'elusió i a infraestructures fiscals obsoletes, amb regulacions i pautes clares per tal d'evitar grans pèrdues en l'estat del benestar (pagament d'impostos). Caldria, doncs, reproduir el que s'està fent a Europa a escala mundial, mitjançant l'ONU, l'FMI o altres institucions alternatives.

GLOSSARI

Base imposable: Quantitat fixada per les lleis tributàries amb què s'estableix la capacitat econòmica del contribuïent. Aquesta quantitat està integrada, per exemple, en l'impost sobre la renda de les persones físiques per les rendes que obté una persona durant l'any i atenent a la classificació d'aquestes rendes es dividirà en dues parts: general (sou, lloguers, etc.) i de l'estalvi (interessos de comptes bancaris, vendes d'accions, etc.). En l'impost sobre el valor afegit la base imposable està integrada pel preu del producte que es compra o del servei que es rep. Aquesta quantitat es multiplica per un percentatge, també anomenat tipus o tarifa, fixat per les lleis.

Cantons: A Suïssa, els cantons constitueixen l'ens polític i administratiu sobre el qual es construeix l'Estat nacional: de fet, l'anomenada Confederació Helvètica, de caràcter fortament federal, no va adoptar la seva condició actual fins a 1848, data fins a la qual cada un dels cantons llavors existents actuava amb total independència. Des d'aleshores hi ha hagut modificacions menors en el seu nombre i en la seva configuració.

Competitivitat fiscal: És una estratègia governamental o jurisdiccional per promoure la descentralització i la limitació del poder públic i atreure inversió estrangera directa i personal qualificada. Consisteix a minimitzar el nivell d'imposició fiscal, i generar competència entre institucions públiques o governs de la mateixa forma que ho fan les institucions privades i les empreses.

Capacitat econòmica: La que té en compte el legislador per establir cada impost a càrrec dels contribuïents. Es considera que l'obtenció de rendes, la possessió de patrimoni, l'adquisició d'una herència o una donació, la compra de mercaderies són fets representatius de capacitat econòmica, també anomenada capacitat contributiva, perquè, segons com sigui aquesta, els contribuïents realitzen les seves aportacions tributàries a la Hisenda Pública. És a dir, són els diners que es tenen, o que es demostra que es tenen, a jutjar per les coses

que una persona compra o té. Per això, la capacitat econòmica és un indicador de la capacitat contributiva, ja que demostra el que un ciutadà pot pagar i ha de pagar en concepte d'impostos. Qui té més capacitat econòmica, té una capacitat contributiva més gran (i viceversa).

Contribuent: Persona, física o jurídica (una persona jurídica és una empresa o similar), que contribueix al manteniment de les despeses públiques mitjançant les aportacions en diners que entrega a la Hisenda Pública (impostos, principalment) d'acord amb la seva capacitat econòmica (renda, patrimoni, adquisicions, etcètera) i en la quantia que preveu la llei.

Derivats financers: Un derivat financer, actiu derivat, instrument derivat o simplement derivat, és un instrument financer que es caracteritza pel fet que el seu preu es deriva del preu d'un altre valor financer, raó per la qual s'anomena a aquest darrer actiu subjacent. Els actius subjacents més comuns per a derivats són accions, bons, matèries primeres, monedes, tipus d'interès i índexs de mercat. La classificació general de derivats són els futurs, els *forwards*, les opcions, i les permutes. En la majoria de mercats de derivats financers el valor de les negociacions especulatives és molt més alt que el valor de les negociacions per cobertura. Així com l'especulació, els negociadors de derivats també poden buscar en l'arbitratge oportunitats de negoci entre diferents derivats en actius subjacents idèntics o molt semblants. Els derivats com opcions, futurs, o permutes, generalment ofereixen el millor benefici possible per apostar a l'alça o a la baixa del preu de l'actiu subjacent.

Eluisió fiscal: Comportament del contribuïent que utilitza una norma tributària que estava pensada amb una finalitat diferent pel legislador, i amb el qual es pretén aconseguir un resultat econòmic prohibit per la llei o contrari a la norma tributària (per exemple, presentar una declaració tributària incorrecta per aconseguir una beca, ajuda o subvenció i després presentar una declaració complementària com si s'esti-

gués rectificanc un oblit, compravendes fictícies, vendes que encobreixen donacions, préstecs que en realitat són aportacions de capital, però que tributen de manera diferent, etc.). En realitat, es tracta de vorejar o esquivar la llei: és aprofitar una norma tributària que estava pensada per a una altra cosa amb l'objectiu de pagar menys impostos.

Evasió fiscal: És un comportament anàleg al frau fiscal, però és una distinció merament semàntica. Tècnicament, l'evasió és un sinònim de frau. Socialment, l'evasió sembla que té un significat menys fort. Tanmateix, en el vocabulari hisendístic tradicional, l'evasió és més àmplia que el frau: inclou tant el frau tributari com el contraban duaner, o la sortida de divises del país, etc. És a dir: qualsevol comportament il·legal que comporti un dany al Tresor Públic, sigui relatiu o no als impostos.

Frau fiscal: Comportament del contribuent que ocultava, disfressava o manipula la seva capacitat econòmica per no ingressar a la Hisenda Pública la quantitat d'impostos que està obligat a pagar segons les lleis vigents.

Funció redistributiva dels impostos: Un dels objectius que tenen els impostos consisteix a fer que paguin més els qui més tenen i menys els qui menys tenen, per tal que la càrrega de les despeses públiques es distribueixi amb una justícia social més gran. També els impostos serveixen perquè l'Estat i altres administracions públiques redistribueixin els diners que reben per la via de les despeses públiques (per exemple, sanitat pública per a tots, campanyes de vacunació, diners per a recerca i desenvolupament social, beques d'ensenyament, ajudes per a la compra d'habitatge, ajudes per a transport, ajudes domiciliàries i residències per a persones grans i discapacitades, etc.).

Master File: Al Reial decret 634/2015 de 10 de juliol –pel qual s'aprova el Reglament de l'Impost sobre Societats– i la Llei

27/2014, es recull la documentació específica sobre les operacions vinculades o preus de transferència a Espanya exigida per la Agència Tributària (AEAT) i a la qual s'han d'atenir els obligats tributaris. La documentació específica del grup o "Master File" és un dels documents exigits per l'AEAT en matèria de preus de transferència.

El Master File fa referència a la documentació específica del grup, i ha d'oferir una visió general de les activitats del grup multinacional, incloent-hi la naturalesa de les seves activitats econòmiques a tot el món, les seves polítiques generals en matèria de preus de transferència i la distribució dels seus beneficis i activitats a escala mundial, a fi d'ajudar les administracions tributàries a avaluar la presència de riscos importants relacionats amb els preus de transferència.

Mínim personal i mínim familiar: És la quantitat de diners que tots necessitem per viure dignament com a persones i poder pagar les nostres necessitats bàsiques i que, per això, no tributa en l'IRPF. Aquesta quantitat varia segons les circumstàncies personals i familiars del contribuent (nombre de fills, nombre d'ascendents, nombre de persones discapacitades).

Obligacions tributàries: Constitueixen una sèrie d'accions que, per mandat legal, s'han de fer, com ara el pagament d'impostos en el termini i de la forma que determina la llei; també, el subministrament d'informació econòmica que la llei tributària estableix, encara que el resultat d'aquesta obligació no sigui una aportació econòmica.

Panama Papers: Els Papers de Panamà són un conjunt de documents legals interns d'un despatx d'advocats panameny anomenat Mossack Fonseca que arriben a la quantitat d'onze milions i mig entre correus, fotografies i altres formats, que cobreixen des de 1970 al 2016 que demostren com membres de l'elit mundial evadeixen impostos, blanquegen diners i esquiven sancions.

Progressivitat dels impostos: Els impostos es poden liquidar segons els criteris següents:

- tots paguen la mateixa quantitat (“capitació”);
- proporcionalment a la seva respectiva capacitat econòmica (el 15%, per exemple) i
- més que proporcionalment a la seva capacitat econòmica (“impost progressiu”). En aquesta última modalitat qui té, per exemple, una renda de 30.000 euros paga el 10 per cent pels primers 6.000 euros; el 12% pels segons 6.000 euros, el 15% pels tercers 6.000 euros, etcètera. Significa no haver de pagar un percentatge lineal per tots els diners que es tenen, sinó distribuir aquests diners en trams i aplicar-hi un percentatge (tipus impositiu) que serà més gran segons puja el tram de diners.

Sistema tributari espanyol: Conjunt d'impostos i altres tributs que hi ha a Espanya, establerts i regulats per llei conforme als principis enunciats en la Constitució.

Solidaritat: És l'adhesió expressa a la causa i realitat dels altres, que es posa de manifest amb l'oferiment exprés de suport i la posada en pràctica d'una ajuda material i moral.

Tarifa progressiva: Tipus de gravamen, alíquota o percentatge a aplicar sobre la base imposable quan aquesta s'expressa en quantitats monetàries i es divideix per trams, de tal mane-

ra que en augmentar la base i passar al tram següent s'incrementa el tipus. Significa aplicar percentatges més grans (tipus impositius) als trams de diners més alts.

Tributs: Són aportacions dineràries establertes per les lleis per proporcionar ingressos a la Hisenda Pública amb l'objectiu que aquesta pugui atendre les despeses públiques. Es classifiquen en impostos, taxes i contribucions especials:

- **Impostos:** Són els tributs més importants i que els ciutadans han de pagar obligatòriament sense que hi hagi una contraprestació individualitzada específica i que es fonamenten en fets que demostren la capacitat econòmica dels ciutadans (per exemple: l'IRPF o l'IVA).
- **Taxes:** Són tributs que paguen els ciutadans a conseqüència de la realització d'una actuació administrativa que els beneficia individualment, però que estan obligats a sol·licitar o rebre (per exemple: la recollida d'escombraries, o l'expedició del DNI).
- **Contribucions especials:** Són tributs que es paguen quan una actuació pública adreçada a satisfer una necessitat col·lectiva produeix un benefici especial a determinats individus (per exemple: l'augment de valor d'una finca com a conseqüència de la realització d'una obra pública).

BIBLIOGRAFIA

Articles

- Alesina, A., Spolaore, E. i Wacziarg, R. (2002). Economic Integration and political disintegration. *American Economic Review*, 90 (5), 1276-1296.
- Álvarez Barba, Y. (2021). Banco Santander y BBVA han doblado su presencia en paraísos fiscales entre 2018 y 2020, *El Salto*. Evasión fiscal | Banco Santander y BBVA han doblado su presencia en paraísos fiscales entre 2018 y 2020 - El Salto - Edición General (elsaltodiario.com)
- Aubry, M. i Dauphin, T. (2017). Bancos en el exilio. Cómo los principales bancos europeos se benefician de los paraísos fiscales. Bancos en el exilio | Oxfam International.
- Bustos, J. i Nájera, D. (2012). Medidas Anti-Paraísos Fiscales en España, Ecuador y Estados Unidos de América. *Administración Tributaria*, 33 (2), 1-139.
- Peláez Martos, J. (2009). El fraude fiscal en España. *Economía Exterior*, 49, 18-22.
- Peramo, Juan Carlos (2016). Paraísos fiscales, riqueza *offshore* y evasión fiscal. Una estimación para España (1980-2013). *Papeles de Europa*, 29 (1), 1-30.
- Samplon Salvador, Roser (2007). Los paraísos fiscales y la lucha contra el fraude fiscal. *Cuadernos de Formación. Colaboración*, 14 (07), 205-217.
- Schomberger Tibocha, J. i López Murcia, J. D. (2007). La problemática actual de los paraísos fiscales. *International Law: Revista Colombiana de Derecho Internacional*, 5(10), 311-338.
- Bayona, Eduardo (2022, 1 d'octubre). España pierde en los paraísos fiscales de la UE más de 4.700 millones de euros en impuestos al año. *Público*, <https://www.publico.es/economia/espana-pierde-paraisos-fiscales-ue-4700-millones-euros-impuestos-ano.html#md=modulo-portada-bloque:2col-t1;mm=mobile-big>
- Callarissa, Joan (2022, 26 de maig). L'Audiència de Barcelona deixa Shakira a les portes del judici per frau fiscal. *Ara*. https://www.ara.cat/gent/l-audiencia-barcelona-deixa-shakira-portes-judici-frau-fiscal_1_4383918.html
- Camagni, R. (2012). Razones, principios y cuestiones para la política de desarrollo especial en una era de globalización, localización y trabajo en red, 321-350. En Subirats et al.: *Redes, territorios y gobierno*, Barcelona: Diputació de Barcelona.
- Delle Femmine, Laura (2022, 16 de setembre). Un tercio de los beneficios empresariales desviados 'offshore' llega de países europeos de fiscalidad laxa. *El País*. <https://elpais.com/economia/2022-09-16/un-tercio-de-los-beneficios-empresariales-desviados-offshore-llega-de-paises-europeos-de-fiscalidad-laxa.html>
- Manresa Nogueras, Júlia (2021, 5 d'octubre). La UE retalla a nou la llista negra de paradisos fiscals en ple escàndol dels 'papers de Pandora'. *Ara*. https://www.ara.cat/economia/ue-retalla-nou-llista-negra-paradisos-fiscals-ple-escandol-dels-papers-pandora_1_4138856.html
- S.S. (2021, 4 d'octubre). Una nova filtració massiva exposa els paradisos fiscals del rei de Jordània i l'entorn de Putin, entre d'altres. *Ara*. https://www.ara.cat/internacional/nova-filtracio-massiva-exposa-paradisos-fiscals-rei-jordania-l-entorn-putin-altres_1_4137410.html
- Ruiz, Susana (2022, 3 d'octubre). Camino a una política fiscal justa. *20 Minutos*, https://www.20minutos.es/noticia/5065475/0/susana-ruiz-camino-politica-fiscal-justa/?utm_source=twitter.com&utm_medium=socialshare&utm_campaign=desktop
- Rodrik, D. (2000). How Far Will International Economic Integration Go?, *Journal of Economics Perspectives*, 14 (1); Invierno, 177-186.

Sanhermelando, Juan (2022, 4 d'octubre). La UE añade a Bahamas, Anguila y Turcas y Caicos a su lista negra de paraísos fiscales. *El Español*. https://www.lespanol.com/invertia/economia/macroeconomia/20221004/ue-bahamas-anguila-turcas-caicos-paraisos-fiscales/708179358_0.html

Sandri, P. (2017, 19 de febrer). Suiza reinventa el secreto bancario. *La Vanguardia*. <https://www.lavanguardia.com/economia/20170219/42143346495/suiza-reinventa-el-secreto-bancario-el-pais-quiere-ganar-tiempo.html>

Llista de paradisos fiscals

UE. Llista Paradisos fiscals.

OxfamParadisos fiscals. <https://www.oxfamfrance.org/inegalites-et-justice-fiscale/paradis-fiscal-quelle-definition-et-quels-pays/>

Manuals

ALESINA, A. (2002). *The Size of Sations*. Harvard Press.

BECK, U. (1998). *¿Qué es la globalización?* Barcelona: Paidós.

BRZEZINSKI, Z. (2018). *El gran tablero mundial*. Barcelona: Paidós.

RODRIK, D. (1997). *Has Globalization Gone Too Far?* Washington DC: Institute of International Economics.

RODRIK, D., (2001). *The Global Governance of Trade as if Development Really Matter*. Nueva York: United Nations Development Programme.

STIGLITZ, J. E. (2002). *El bienestar en la globalización*. Madrid: Taurus.

Webgrafia

<https://economia3.com/historia-del-nacimiento-de-los-paraisos-fiscales/>

[file:///C:/Users/mcres/Downloads/Dialnet-ElMisteriosoOrigenDeLaExpresionParaisoFiscal-5852703%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/mcres/Downloads/Dialnet-ElMisteriosoOrigenDeLaExpresionParaisoFiscal-5852703%20(2).pdf)

https://www.bbc.com/mundo/noticias/2016/04/160408_historia_paraisos_fiscales_offshore_finde

https://www.ara.cat/especials/fiscal/paradisos-fiscals-que-son_1_1202661.html

<https://iefpa.org.ar/index.php/es/noticias/nodo/1225>

<https://www.bbva.es/diccionario-economico/p/paraiso-fiscal.html#:~:text=Es%20la%20denominaci%C3%B3n%20con%20que,importantes%20vol%C3%BAmenes%20de%20capitales%20internacionales.>

https://www.ara.cat/especials/fiscal/paradisos-fiscals-que-son_1_1202661.html

<https://www.naciodigital.cat/noticia/225330/lLista-paradisos-fiscals-modificada-desapareixen-tres-paisos>

<https://bu.com.co/es/insights/noticias/ue-emite-lista-de-paises-considerados-paradisos-fiscales.>

<https://www.oxfamfrance.org/inegalites-et-justice-fiscale/paradis-fiscal-quelle-definition-et-quels-pays/>

<https://www.publico.es/economia/espana-pierde-paraisos-fiscales-ue-4700-millones-euros-impuestos-ano.html#md=modulo-portada-bloque:2col-t1;mm=mobile-big>

https://www.20minutos.es/noticia/5065475/0/susana-ruiz-camino-politica-fiscal-justa/?utm_source=twitter.com&utm_medium=socialshare&utm_campaign=desktop

<EU-Tax-Observatory-Report-nº2-Have-European-banks-left-tax-havens-Evidence-from-country-by-country-data.pdf> (taxobservatory.eu)

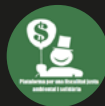
https://observatoriorsc.org/wp-content/uploads/2018/06/Mapfre_Informe_2016.pdf

<https://willistowerswatsonupdate.es/riesgos-corporativos-y-directivos/constituir-aseguradora-cautiva-pros-y-contras/>

Un projecte de:

En col·laboració amb:

Amb el suport de:

